Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 16 февраль 1972 йил, чоршанба | № 39 (15.210). | Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг VI пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

15 февралда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг VI пленуми бўлиб ўтди. Пленумда шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари қатнашди.

Пленум «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида кадрлар билан ишлашни янада такомиллаштириш тўғрисида»ги масалани кўриб чиқди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ ушбу масала юзасидан доклад қилди.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МУСАХОНОВ, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. ШАМСИДДИНОВ, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. КАМОЛОВ, Андижон область партия комитетининг иккинчи секретари Б. А. КРАСНИКОВ, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. УСМОНОВ, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари А. А. ХУЖАЕВ, «Ташсельмаш» заводининг расточниги Б. В. ЕФРЕМОВ, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. СОДИҚОВ, Тошкентдаги бинокорлик материаллари комбинатининг директори А. Д. ЖУКОВА, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. МУРТАЗОЕВ, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Б. АРСЕНТЬЕВ, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. ҒОЙИПОВ, Ўзбекистон касаба союзлари Советининг раиси М. А. ЗОИДОВ, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. МУРОДОВ, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри Ғ. АБДУРАҲМОНОВ, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госплани раиси С. К. ЗИЕДУЛЛАЕВ, Пахтакор район партия комитетининг биринчи секретари В. Х. НАСРИДДИНОВ, Қува районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси М. ШЕРБУТАЕВ, Навоий шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. П. ШЕНДРИК, Шеробод районидаги 8-совхоз директори Ш. ҚУДРАТОВ, Янгиариқ район партия комитетининг биринчи секретари М. МАТКАРИМОВ, В. П. Чкалов номли Тошкент авиация заводининг директори В. Н. СИВЕЦ ўртоқлар сўзладилар.

Пленумда ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ якунловчи нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Л. И. БРЕЖНЕВ САДДАМ ҲУСАЙННИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

15 февралда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Ироқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи, Ироқ Араб Социалистик уйғониш партияси (БААС) регионал раҳбарлиги бош секретарининг ўринбосари, Ироқ Республикаси революцион қўмондонлиги кенгаши раисининг ўринбосари Саддам Ҳусайн билан учрашди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико қатнашдилар. Учрашувда Ироқ томонидан БААС партияси регионал раҳбарлигининг аъзоси, революцион қумондонлик кенгашининг аъзоси, Ироқ Республикаси ташқи ишлар министри Муртаза Саид Абдул Боқий, БААС партияси регионал раҳбарлигининг аъзоси, революцион қўмондонлик кенгаши умумий масалалар билан шуғулланувчи бюросининг аъзоси Муҳаммад Фадил қатнашдилар.

Суҳбат чоғида Яқин Шарқдаги аҳвол хусусида фикрлашиб олинди. Томонлар Араб давлатларига қарши Исроилнинг давом қилаётган агрессиясини қатъий қораладилар ва империалистик сионист босқинчилар ва уларнинг америкалик ҳомийларига зарба бермоқ учун, 1967 йилда босиб олинган Араб территорияларини озод этмоқ учун Араб давлатлари, ҳар бир мамлакатда ва бутун араблар дунёси доирасида барча прогрессив демократик кучлар жипслиги ва ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш зарур деган муштарак фикрни изҳор этдилар.

Л. И. Брежнев БААС партияси раҳбарлигининг мамлакат миллий мустақиллигини мустаҳкамлашга, мамлакатни демократлаштириш ва социал тараққиёт йўлидан ривожланиши манфаатларини кўзлаб Ироқ Республикасининг барча антиимпериалистик прогрессив кучларини бирлаштиришга интилаётганлигини табриклади.

Сидқидилдан, дўстона вазиятда ўтган учрашув чоғида Совет Иттифоқи билан Ироқ Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш масалалари муҳокама қилинди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Ироқ Араб социалистик уйғониш партияси ўртасидаги дўстона алоқаларни мустаҳкамлаш масалалари ҳам кўриб чиқилди. (ТАСС).

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Тошкент область пахта тайёрлаш трестининг заводлари қардош Қозоғистон пахтакорларининг буюртмасини бажариб бўлдилар. Қўшни республика деҳқонларига «Тошкент—1» ва «Тошкент—2» навли пахта чигитидан 1200 тоннаси муддатидан бир ярим ой аввал жўнатилди. Бу фахрли буюртмани бажарган Янгийўл ва Далварзин заводларининг коллективлари Қозоғистонга аталган чигитни биринчи навбатда тозаладилар.

(УзТАГ).

ЎРТОҚ Я. КАДАРНИНГ СССРДА БЎЛИШИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан, Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Янош Кадар шу йил 11 февралдан 14 февралгача ғайри расмий дўстлик визити билан Совет Иттифоқида бўлди.

Ўртоқ Я. Кадар Москвада бўлган вақтида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев билан учрашди ва суҳбат қилди.

Л. И. Брежнев ва Я. Кадар ўртоқлар самимий дўстлик ва тўла ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган суҳбатлар вақтида СССРда ва Венгрия Халқ Республикасида коммунистик ҳамда социалистик қурилиш соҳасида эришилган муваффақиятлар тўғрисида бирбирларига ахборот беришди. Совет-Венгрия муносабатларини янада ривожлантириш масалаларини муҳокама қилишди. Ҳар иккала мамлакат ўртасида иқтисодий, илмий-техникавий ҳамкорликни, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришни кенгайтиришга доир актуал масалалар юзасидан, шунингдек социалистик иқтисодий интеграция комплекс программасини амалга оширишда биргаликда қатнашишга тааллуқли актуал масалалар юзасидан фикрлашиб олинди. Бу масалалар юзасидан Совет Иттифоқи ва Венгрия Халқ Республикаси ҳукуматлари ўртасида музокаралар олиб боришга қарор қилинди.

Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитети ва Венгрия Халқ Республикаси Министрлар Советининг таклифига биноан 1972 йилда совет партия-ҳукумат делегациясининг Венгрия Халқ Республикасига визит билан бориши тўғрисида бир фикрга келинди.

Халқаро аҳвол ҳамда жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатига доир баъзи проблемалар ҳам муҳокама қилинди. Шу билан бирга КПСС ва Венгрия социалистик ишчи партияси тинчлик, демократия ва социал тараққиёт учун курашда социалистик мамлакатларнинг бирлиги ва ҳар томонлама ҳамкорлигини, антиимпериалистик кучларнинг жипслигини бундан буён ҳам мустаҳкамлаш учун ёрдам беришга қатъий бел боғлаганликлари таъкидлаб ўтилди.

Л. И. Брежнев ва Я. Кадар ўртоқларнинг учрашуви муҳокама этилган барча масалалар юзасидан КПСС ва Венгрия социалистик ишчи партиясининг қарашлари тамомила бир эканлигини яна бир марта таъкидлади.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 14 февралда Катта Кремль саройида Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Я. Кадар шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, А. П. Кириленко А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарёв ўртоқлар, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари А. А. Громико, К. В. Русаков, шунингдек Венгрия Халқ Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Д. Рапаи ҳозир бўлдилар.

Зиёфат вақтида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев ва Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Я. Кадар дўстона қадаҳ кўтардилар.

Ўртоқ Я. Кадар шу куни Ватанига жўнаб кетди. (ТАСС).

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА КАДРЛАР БИЛАН ИШЛАШНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар! Совет халқи ўзининг шонли ленинчи партияси раҳбарлигида янги беш йилликнинг биринчи йилини муваффақиятли тугаллади. Совет жамиятининг бундан буёнги иқтисодий, социал-сиёсий ва маънавий тараққиёти юзасидан КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан буюк ва кенг программани амалга оширишдек катта йўлда яна бир зўр қадам қўйилди.

Бизнинг улуғ Ватанимиз, ривож топган социализм мамлакати бутун жаҳон олдида ўзининг улуғворлиги билан, ажойиб халқининг порлаб турган таланти билан намоён бўлмоқда. Бизнинг улуғ Ватанимиз тўққизинчи беш йиллик чўққиларига изчиллик билан кўтарила бориб, ўз қудратини кенг кўламда мустаҳкамлашга, совет кишиларининг фаровонлигини оширишга муваффақ бўлади.

Барча иттифоқдош ва автоном республикалар, барча ўлка ва областлар бахтиёр халқларнинг қардошлик оиласида ўз экономикаси ва маданиятини янада равнақ топтиради, ҳар томонлама юксалаверади. Янги беш йиллик план социалистик миллатлар бузилмас дўстлиги, ўзаро ёрдами ва ҳамкорлигининг ёрқин ифодасидир.

Бизнинг республикамиз ҳам тўққизинчи беш йилликда мисли кўрилмаган катта вазифаларни ҳал этиши керак. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари КПСС XXIV съездининг Директиваларида, Ўзбекистон Компартияси XVIII съездининг қарорларида белгилаб берилди. Бу йўналишлар республика Олий Совети тасдиқлаган беш йиллик планда конкретлаштирилди ва рақамлар билан ифода қилинди.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми қарийб бир ярим баравар ортади, давлат ва кооператив ташкилотлари сарфлайдиган капитал маблағлар 20 миллиард сўмдан зиёд бўлади ёки 1,6 баравар кўпаяди, асосий ишлаб чиқариш фондлари қарийб икки баравар ошади. Республикада янги шаҳар ва посёлкалар қад кўтаради, энг янги техника билан таъминланган йирик корхоналар қурилади.

План Тошкент, Навоий ГРЭСларини ва Чорвоқ гидроэлектро станциясини қуриб битказишни, Сирдарё ГРЭСидаги биринчи агрегатларни ишга туширишни кўзда тутади.

Олмалиқ кон-металлургия комбинати янада ривожлантирилади, Мурунтов кон-металлургия комбинатининг иккинчи навбати ва Ангрендаги олтин саралаш фабрикаси ишга туширилади. Олтин қазиб чиқариш қарийб уч баравар ортади. Ўзбекистон мамлакат рангли металлургиясининг, хусусан олтин, мис, рух, вольфрам ва молибден ишлаб чиқаришнинг йирик марказига айланади.

Республикада газ ишлаб чиқариш беш йилликнинг охирига бориб 34 миллиард куб метрга етади. Ўрта Осиё — Марказ газ қувурининг иккинчи шоҳобчасини қуриб битказиш ва учинчи шоҳобчасини қура бошлаш мўлжалланди. Ўзбекистон шаҳарларини газ билан таъминлаш асосан тугалланади, қишлоқ жойларда газ истеъмол қилиш кескин суратда ортади. Халқ хўжалигида газ истеъмол қилиш 75 процент кўпаяди. Таркибида олтингугурт моддаси бўлган газ конлари негизида мамлакатимизда энг йирик Муборак олтингугурт заводи қурилади, бу заводнинг биринчи навбати ҳозирданоқ ишга туширилди.

Химиявий маҳсулот ишлаб чиқариш 2,2 баравар, машинасозлик ва металл ишлаш ҳажми 1,6 баравар ошади. Ўзбекистон аввалгидек бундан буён ҳам пахтачиликни комплекс механизациялаш учун машина ишлаб чиқарувчи асосий жой бўлиб қолади. Пахта териш машиналари ишлаб чиқариш қарийб икки баравар кўпаяди, пахтачилик учун керакли тракторлар ишлаб чиқариш йилига 20 минг донага етказилади. Электрон, электротехника, радиотехника саноатлари ва асбобсозлик саноати олға қараб катта қадам қўяди.

Биз халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган саноат тармоқларини жадал ривожлантиришимиз керак. Бухоро, Андижон ва Нукус ип-газлама комбинатлари, Хива гилам камбинати, бир қанча трикотаж, тикувчилик ва пойафзал фабрикалари ишга туширилади. Беш йиллик даврида озиқ-овқат саноатининг 20 корхонасини ишга тушириш ва 6 та янги корхонасини қура бошлаш, халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни уч баравар кўпайтириш лозим. Маҳаллий саноатда маҳсулот ишлаб чиқариш қарийб икки баравар ортади.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари олдида масъулиятли вазифалар турибди. Билим ва замонавий техника билан қуролланган, ватанпарварлик бурчига, ўзининг севган ишига астойдил содиқ бўлган республикамизнинг пахтакорлари бу вазифаларни муваффақиятли бажаришга аҳду-паймон қилдилар. Улар Ўзбекистон ССР ва республика Компартияси ташкил этилган куннинг 50 йиллигини шонли меҳнат ғалабаси билан — **1974 йилда мамлакатимизга 5 миллион тонна пахта топшириш** билан нишонлашга қарор қилдилар. Деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа ҳамма маҳсулотларини ҳам кўпроқ етиштириш кўзда тутилади. Қишлоқ хўжалигига давлат йўли билан 7 миллиард сўмдан ортиқ капитал маблағ сарф қилинади. Бу эса ўтган беш йилликдагига нисбатан икки баравар ортиқдир. Бундан ташқари, колхозлар икки миллиард сўмга яқин маблағ сарфлайдилар.

Биз сув хўжалиги қурилишининг улкан программасини бажаришимиз керак. Сув хўжалиги қурилишига саккизинчи беш йилликдаги 1,6 миллиард сўм ўрнига 3,7 миллиард сўм ажратилади. Республика меҳнаткашларининг Қарши даштидаги жуда катта ерларни суғориш тўғрисидаги асрий орзу-тилаклари рўёбга чиқа бошлади. Олтита нодир насос станцияси ёрдамида Амударё суви 132 метр баландликка кўтарилади ва секундига 350 куб метр сув Қарши канали ўзанига оқизилади. Қарши дашти йирик пахта конига айлантирилади. Мирзачўл, Сурхон — Шеробод водийси ва Қорақалпоғистон АССРдаги ерларни ўзлаштириш соҳасидаги ишлар ғоят кенг кўламларда давом эттирилади.

Беш йилликда жами 515 минг гектар қўриқ ерни сув билан таъминлаш зарур. Бу — аввалги беш йилликдагига нисбатан икки баравар ортиқдир. Андижон сув омбори, Катта Наманган канали, Аму-Бухоро каналининг иккинчи навбати каби йирик гидротехника иншоотлари қуриш соҳасидаги ишлар кенгайтириб юборилади. Жуда катта Туямўйин гидроузели ва унинг ёнида сал кам олти миллиард куб метр сув сиғадиган сув омбори қурилади. Чодоқ, Ҳисор, Ғовасой, Оҳангарон сув омборлари ва бошқа сув хўжалиги иншоотларини қуришга киришилади.

Съезд белгилаб берган кенг программани муваффақиятли бажариш ишчилар синфимизга, колхозчи деҳқонларимизга, зиёлиларимизга, партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол кадрларимизга боғлиқдир. Ҳамма нарса уларнинг онгли суратда қунт билан меҳнат қилишларига, ташкилотчилик ва сиёсий иш даражасига боғлиқ бўлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси коммунистик қурилиш планларини амалга оширишда кадрларнинг тобора ошиб бораётган ва ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканлигини эътиборга олиб, КПСС XXIV съезди қарорлари асосида кадрлар билан ишлашни янада такомиллаштириш масаласини шу пленум муҳокамасига қўйишни зарур деб топди.

БИЗНИНГ КУЧИМИЗ — ИШЧИЛАР, ДЕҲҚОНЛАР ВА ЗИЁЛИЛАРНИНГ БИРЛИГИДА, УЛАРНИНГ МЕҲНАТ ҒАЙРАТИ ВА СИЁСИЙ АКТИВЛИГИДАДИР

Мамлакатимиз тараққиётининг ҳар бир янги босқичи бошланиши билан янги жамият қуриш учун курашда ишчилар синфининг ҳал қилувчи сиёсий ва социал-иқтисодий аҳамияти тўлароқ намоён бўлади. Ишчилар синфининг етакчилик роли унинг миқдори билан ва унинг асосий ишлаб чиқарувчи куч бўлиши билангина эмас, балки аввало, унинг революционлиги, интизоми, уюшқоқлиги ва коллективчилиги билан белгиланади. Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXIV съездида қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: «Партия ўзининг куч-ғайратини бундан буён ҳам жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларида ишчилар синфининг таъсирини янада кучайтириш ва мустаҳкамлашга, ишчилар синфи активлиги ва ташаббусининг тобора кўп самарали натижалар беришига сарф қилади».

Миллий республикаларда, шу жумладан Ўзбекистонда ҳам рус халқи ва СССРдаги бошқа қардош халқларнинг жуда катта ёрдами билан ишчилар синфининг вужудга келганлиги ва камол топганлиги ленинча миллий сиёсатнинг буюк ғалабаларидан биридир. Бизда революциядан илгари ишчилар сони бир неча юз кишини ташкил этган бўлса ва улар майда, ярим кустар корхоналарда меҳнат қилган бўлсалар, ҳозирги вақтда энг янги замонавий техника билан таъминланган завод ва фабрикаларда, қурилишларда, республикамизнинг қишлоқ хўжалигида бир миллиондан ортиқ ишчи республиканинг куч-қудратини оширмоқда.

Ўзбекистон ишчилар синфининг етакчи тармоқларда — машинасозлик, кон-металлургия ва materials кончилик, энергетика, химия саноати, газ саноатида меҳнат қилаётган ядроси унинг негизини ташкил этади. Бинокорлар отряди тобора кўпайиб, мустаҳкамланмоқда. Ҳозирги вақтда саноат корхоналарида маҳаллий миллатларга мансуб 414 минг ишчи, яъни саккизинчи беш йилликнинг бошидагига нисбатан 120 минг кўпроқ ишчи меҳнат қилмоқда.

Ишчилар синфининг профессионал маҳорати, умумий маданияти, билими ва сиёсий активлиги ўсмоқда. Ўз касбини мукаммал эгаллаган, техникум ва олий ўқув юртларида ўқиётган ишчилар сони ортиб бормоқда. 1959 йилда ҳар бир минг ишчининг 216 таси олий ва ўрта маълумотли бўлса, эндиликда буларнинг сони 326 кишига етди.

Неча ўн минглаб ишчилар ўз коллективларида актив ижтимоий-сиёсий иш олиб бормоқдалар. Республика партия ташкилоти сафларида ишчилар ядроси тўхтовсиз ортиб бормоқда ва ҳозирги пайтда 32 процентни ташкил этади. 1970 йилда партия аъзолигига кандидат қилиб қабул қилинган кишиларнинг 41,5 проценти, 1971 йилда 45 проценти ишчилардан иборат эди.

Партия комитетлари ишчиларнинг, хусусан коммунист ишчиларнинг активлигини кучайтириш учун муҳим тадбирларни амалга оширмоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар, район партия комитетлари ва ревизия комиссияларининг составларида ишчиларнинг сони ошиб бормоқда. Улар раҳбар партия органларидаги ходимларнинг 17 процентини ташкил этади. Ишчилар 83 шаҳар ва район партия комитети бюросининг аъзоларидир.

Илғор ишчиларни саноат корхоналари, транспорт ва қурилишларнинг партия ташкилотлари секретарлари лавозимига кўтариш йўли изчиллик билан амалга оширилмоқда. Бундай партия ташкилотларидан ҳар бештасининг бирида ишчи секретарь бўлиб ишламоқда. 24 мингдан зиёд ишчи республика Олий Совети ва маҳаллий Советларига депутат қилиб сайланди. Раҳбар касаба союз ва комсомол органларида ишчилар сони ошиб бормоқда.

Ижтимоий, сиёсий ва ишлаб чиқариш фаолиятининг ишчилар синфи ҳазрат олийлари ўз активлиги, ташаббусини тўла равишда намойиш қилмаган бирор соҳасини кўрсатиб бериш қийин. Аввало, ишчилар синфи орасида меҳнатга янги, коммунистик муносабатда бўлиш намуналари, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш, ишлаб чиқариш фондларидан ҳамда капитал маблағлардан яхши фойдаланишга қаратилган жуда кўп қимматли ташаббус вужудга келмоқда.

Ангрен кўмир конидаги экскаватор машинисти Ҳожи Алиқулов, Чкалов номли авиация заводининг фрезерчиси Альбина Девятова, Бекобод металлургия заводининг пўлат қуювчиси Шерали Ҳамроқулов, Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиларидан Буолма Жўраева, Лидия Казанцева, Евгения Губина ва шулар сингари бошқа кўп ўртоқларнинг номлари ҳаммага маълум.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, область, шаҳар ва район партия комитетлари ишчиларнинг ижодини бутун чоралар билан қўллаб-қувватламоқдалар, уларнинг фаолияти ва ватанпарварлик ташаббусини кенг ёймоқдалар. Ишлаб чиқариш новаторлари ва илғорларнинг сафи доимо кенгайиб бормоқда. Улар ишчилар синфимизнинг ўзагидир. Улар коммунистик қурилишнинг амалий вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш учун курашда барча меҳнаткашларни ўз теваракларига бирлаштириб, чиниқтирадилар.

Ўзбекистон ишчилар синфи фан-техника тараққиётини жадаллаштиришда ва саноат ишлаб чиқаришини интенсивлаштиришда тобора актив қатнашмоқда. Рационализаторлар ва ихтирочилар сафида 20 мингдан ортиқ ишчи бор. Улар ўтган беш йиллик даврида кўпгина қимматли таклиф ва ихтироларни ишлаб чиқдилар ва ишлаб чиқаришга жорий қилдилар. Бунинг натижасида юз миллион сўмдан ортиқ маблағ тежалди. 46 ишчи ва мастерга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган рационализатор ва ихтирочи деган фахрий унвон берилди.

Ишчи коллективларининг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлиги ўсганлиги натижасида янги беш йиллик биринчи йили топшириқларини бажаришда катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Республика саноати йиллик планни муддатидан 12 кун олдин бажарди. Реализация қилинган маҳсулотнинг миқдори шундан аввалги йилдагига нисбатан 12 процент кўпайди, меҳнат унумдорлиги эса 8 процент ортди. Бу эса беш йиллик план топшириқларида кўзда тутилган ўртача йиллик ўсиш суръатларидан ортиқдир.

КПСС XXIV съездининг кўрсатмалари асосида жамиятимизда ишчилар синфининг роли ва аҳамиятини янада ошириш, ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларига ишчилар синфи таъсирини кучайтириш, унинг активлиги ва ташаббусини доим ривожлантириш — партия комитетларининг, Совет, касаба союз, комсомол ташкилотларининг ва хўжалик раҳбарларининг энг муҳим вазифасидир. Ишчиларни ишлаб чиқаришни бошқаришга жалб этиш формаларини доим такомиллаштириш, доимий ишлаб чиқариш кенгашларида, халқ контроли органларида, оммавий жамоат ташкилотларида уларнинг фаолиятини кучайтириш керак. Шунга эришмоқ зарурки, ўз коллективи иши учунгина эмас, бутун республикамиз, бутун мамлакатнинг иши учун масъулиятни сезган ишчилар сони орта борсин.

Ўртоқлар! Коммунизмнинг моддий-техника базасини қуриш кўламлари ортиб, суръатлари жадаллаша борган сари ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи тобора кўпроқ мустаҳкамланмоқда, улар ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқалар чуқурлашиб бормоқда. Ишчилар синфи колхозчи деҳқонларга тобора катта таъсир кўрсатмоқда. Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини, саноатнинг эса хом ашёга бўлган эҳтиёжини қондириш — колхозчи деҳқонларнинг меҳнат фаолиятига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Партиянинг сиёсати, унинг саноат ва қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасидаги амалий тадбирлари натижасида жамиятимизнинг сиёсий негизи — ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи тағин ҳам мустаҳкамланди.

Қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланаётганлиги, қишлоқ хўжалик меҳнати индустриал меҳнатнинг бир турига айланиб бораётганлиги, қишлоқ маданиятининг юксалаётганлиги, қишлоқ ҳаётининг қайта қурилаётганлиги туфайли деҳқонлар ишчилар билан бир қаторда тобора кўпроқ муштарак фазилатларга эга бўлмоқдалар.

Ўз меҳнати машина ва механизмлар билан бевосита боғланган колхозчилар сони ортиб бормоқда. Ҳозирги вақтда республика қишлоқ хўжалигида қарийб 130 минг тракторчи-механизатор бор. Қишлоқ тобора кўп миқдорда янги, тағин ҳам мураккаб техникани — тўрт қаторли пахта териш машиналари, кучли тракторлар, экскаваторларни, бошқа механизм ва асбоб-ускуналарни олмоқда. Тўққизинчи беш йиллик даврида Ўзбекистон қишлоқ хўжалигига 90 минг трактор, 33 минг пахта териш машинаси, 24 минг юк автомобили, 82 минг трактор прицепи ва кўпгина бошқа қишлоқ хўжалик машиналари етказиб берилади. Бу эса пахтачиликни, чорвачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини комплекс механизациялаш вазифасини муваффақиятли ҳал этиш имконини беради.

Қишлоқ аҳолисининг билим савияси юксалиб бормоқда. Ҳозирги вақтда қишлоқда яшовчи ҳар бир минг кишига 18 олий маълумотли, 153 тўлиқсиз олий ва ўрта маълумотли киши тўғри келади. Қишлоқларда уй-жой ва маданий-маиший қурилишнинг кенг программаси амалга оширилмоқда.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг давоми

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Тўққизинчи беш йилликда кўп миқдорда мактаб, клуб, касалхона, болалар боғчалари, яслилар ва маиший хизмат кўрсатадиган объектлар қурилади. Колхозчиларнинг моддий жиҳатдан таъминланиш даражаси доим ортиб бормоқда. Буларнинг ҳаммаси деҳқоннинг социал қиёфаси ва психологиясини ўзгартирмоқда.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партиянинг, ҳукуматнинг, Совет давлатининг доимий ғамхўрлигига жавобан фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Колхозчи деҳқонлар орасидан Мамажон Дадажонов, Маннон Жалолов, Ўғилжон Нуруллаева, Мукаррам Фузайлова ва шулар сингари ажойиб мўл ҳосил етиштирувчи кўпгина моҳир кишилар етишиб чиқди.

Қишлоқ механизаторлари ғоят меҳнатсеварлик, ўз бурчини юксак даражада тушуниш ва онглилик намуналарини кўрсатмоқдалар. Машина билан пахта теришда жаҳон миқёсида рекорд қўйган Шоймардон Қудратовнинг муваффақиятлари, Тўланбой Дадажонов, Қўчқор Эргашев, Светлана Продан, Аҳмаджон Валиев, Абдусаттор Қурбонов, Чиннихон Худоёрова ва бошқа кўп кишиларнинг эришган муваффақиятлари бизни астойдил қувонтирмоқда.

Ўроқ ва Болғанинг бузилмас иттифоқи, ишчилар синфимиз билан колхозчи деҳқонларимизнинг қаҳрамонона меҳнат зафарлари ва юксак сиёсий активлиги натижасида халқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари жадаллашиб кетди, республика экономикасини ривожлантиришда янги чўққиларга эришилди.

Кейинги йилларда саноатда ҳам, қишлоқ хўжалигида ҳам миқдор жиҳатидангина эмас, балки сифат жиҳатидан ҳам катта силжишлар рўй берди. Янги тармоқлар ва янги корхоналар вужудга келди. Биз республикамизда вужудга келтирилган ва тез ривожланиб бораётган олтин қазиб чиқариш саноати билан, тракторсозлик билан ҳақли суратда фахрланамиз. Бизнинг металлургиямиз тез суръатлар билан ўсмоқда. Химиявий толалар ва органик синтез маҳсулотлари, машина ва приборларнинг кўпгина янги турлари ишлаб чиқарила бошланди. Ишни ташкил қилишда электрон-ҳисоблаш мосламаларидан ва ташкилий ишларда техникадан кенг фойдаланилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида пахтачиликни юксалтириш, уни комплекс механизациялаштиришдан иборат кенг программа амалга оширилмоқда. Шонли пахтакорларимиз беш йилликнинг биринчи йилида катта меҳнат ғалабасига эришдилар. Улар мисли кўрилмаган сув танқислиги билан боғлиқ бўлган қийинчиликларни енгиб, Ватанга 4 миллион 510 минг тонна, ёки пландагидан 560 минг тонна кўп пахта бердилар Етиштирилган ҳосилнинг 40 процентидан кўпи машинада териб олинганлиги жуда қувончли бир ҳолдир. **1975 йилга бориб етиштириладиган пахтани 5 миллион 200 минг тоннага етказиш, шундан 3-3,5 миллион тонна пахтани машинада териб олишга қарор қилинди.** Чорвачилик маҳсулотларини етиштириш бўйича йирик комплекслар ишга туширилади, шоликорлик, сабзавотчилик, боғдорчилик ва полизчилик янада кенг ривожлантирилади.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг жадал ривожланиши партия ташкилотларидан халқ хўжалиги учун кадрлар тайёрлаш ва уларни тақсимлашга алоҳида эътибор беришни талаб этади. Ҳунар-техника таълими системаси бу соҳада муҳим роль ўйнайди. Бизда ҳунар-техника таълимига етарли баҳо берилмай келинди. Бу таълимни уюштиришда катта хатоларга йўл қўйилди. Янги ишчиларнинг асосий қисми ҳунар-техника таълими системасини ўтмай, меҳнат коллективларига келиб қўшилмоқда. Ўтган йили республика халқ хўжалиги ҳунар-техника билим юртларидан ишлаб чиқаришда тайёрланган ишчилар миқдорига нисбатан уч баравардан ҳам камроқ ишчи олди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети бу проблема устида жиддий фикр юритдилар. Йўл қўйилган камчиликларни тугатишга, ҳунар-техника таълимини янада ривожлантириш ва такомиллаштиришга қаратилган махсус қарор қабул қилинди.

Беш йиллик даврида янгидан 135 ҳунар-техника билим юртини ташкил этиш, яъни уларнинг умумий миқдорини икки баравар кўпайтириш, бу билим юртларида 247 минг малакали ишчи тайёрлаш лозим. Бу — ҳунар-техника таълими системаси ташкил топгандан буён ўтган 30 йил мобайнида тайёрланган малакали ишчиларнинг ярмисига тенг келади. Янги билим юртларининг анчагина қисми қишлоқ жойларда ва янгидан ўзлаштирилган зоналарда ташкил қилинган районларда қурилади.

Шу нарса ҳам эътиборга сазоворки, 85 ҳунар-техника билим юртини тамомлаб чиқувчилар ишчи малакасини ҳосил қилибгина қолмай, ўрта маълумотга ҳам эга бўладилар. Бу билим юртларидаги ўқувчилар сони ўн баравар ортади ва 45 минг кишига етади.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари белгиланган планларнинг амалга оширилиши устидан катъий контроль ўрнатишлари ишчи кадрлар тайёрлаш проблемасини ҳал этиш билан боғлиқ бўлган барча ходимларга нисбатан талабчанликни оширишлари лозим Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, корхоналар, қурилишлар, совхозлар ва колхозларнинг раҳбарлари ҳунар-техника билим юртларини тамомлаб чиқувчиларга кўпроқ эътибор беришлари, уларнинг ўз ҳунарини такомиллаштиришларига мунтазам суратда ёрдам беришлари керак.

Миллий ишчи кадрлар тайёрлашни жадаллаштириш соҳасидаги ишни жиддий суратда яхши йўлга қўймоқ керак. Бу масалага доимо эътибор берилаётган жойларда маҳаллий миллатларга мансуб ишчилар коллективларнинг талайгина қисмини ташкил этади. Аммо машинасозлик, химия ва газ саноати каби муҳим тармоқларда миллий кадрлар ҳали кам. Маҳаллий миллат хотин-қизлари орасида ишчи кадрларни кўпайтиришга етарли эътибор берилмаётир.

Партия комитетлари хусусан саноат ва қурилишда маҳаллий миллат ишчи кадрларини тайёрлаш ва вояга етказишга кўпроқ эътибор қилишлари лозим. Бу жуда муҳим сиёсий ва социал вазифа эканлигини назарда тутмоқ керак. Бинобарин бу вазифани мумкин қадар тезроқ ҳал этиш зарур.

Янги беш йиллик планда аҳолига хизмат кўрсатувчи соҳа муҳим роль ўйнаши лозим бўлади. Биз мураккаб машиналар, механизм ва агрегатларни бошқараётган кишилар олдига катта талабларни қўймоқдамиз, аммо совет кишисига хизмат қиладиган ходимлар олдига бундан ҳам каттароқ талаблар қўйилмоғи лозим.

Янги беш йилликда хизмат кўрсатиш соҳасида банд бўлган ходимларнинг миқдор ва сифат составида муҳим ўзгаришлар рўй бериши керак. Аммо бизда ана шу соҳадаги оммавий касб кадрларини тайёрлаш планлари ҳозирча бажарилмаётир. Хизмат кўрсатиш соҳасига ёшлар етарли миқдорда жалб этилмаяпти. Савдо ташкилотларидаги раҳбар ходимларнинг ярмидан кўпи махсус тайёргарликка эга эмас, 20 процентидан ортиғи эса ҳатто ўрта маълумотли ҳам эмас.

Партия, совет, касаба союз ва комсомол органлари хизмат кўрсатиш соҳасидаги кадрлар билан ишлашни анча яхши йўлга қўйишлари, уларнинг куч-ғайратини совет кишиларининг моддий ва маданий эҳтиёжларини тўлароқ қондиришга сафарбар қилишлари лозим.

Ўртоқлар! Меҳнат унумдорлигини ошириш — беш йиллик план топшириқларини бажаришнинг энг муҳим шартидир. КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленуми меҳнат унумдорлигини ошириш коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш соҳасидаги барча вазифаларнинг асосий звеноси эканлигини яна бир марта таъкидлаб кўрсатди. Партия комитетлари ишчилар синфининг ва колхозчи деҳқонларнинг иродаси ва меҳнатдаги ғайрат-шижоатини ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстиришнинг юксак суръатларини таъминлашга сафарбар қилиб, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилишлари, иш вақти нобудгарчилигини тугатиш учун кураш олиб боришлари, меҳнаткашларни тарбиялаш ишини яхши йўлга қўйишлари лозим.

Лекин айрим коллективларда тарбия ишининг аҳволи ташвиш туғдиради. Меҳнат интизомининг бузилиши, иш нормаларининг бажарилмаслиги каби ҳоллар кўп учрайди, бракка йўл қўйилмоқда. Хусусан қурилишда ва транспортда кадрлар ўртасида қўнимсизлик ҳали катта. Бу ҳол меҳнат унумдорлигини оширишга, техникадан самарали фойдаланишга салбий таъсир кўрсатади.

Корхоналаримиздаги кадрлар асосан муқим ишлаб келаётганлигини айтиб ўтиш керак. Асосан иш стажи унча катта бўлмаган шахслар орасида қўнимсизлик рўй бермоқда.

Кадрлар қўнимсизлигининг сабаблари кўп. Бу — кишиларга уларнинг профессионал ўсиши ва малакасини оширишга эътиборсиз қараш, тегишли ишлаб чиқариш ва маданий-маиший шароитларнинг йўқлиги, тарбиявий ишнинг сусайтириб юборилганлигидир.

Партия комитетлари, касаба союз ташкилотлари, министрликлар, идоралар ва корхоналарнинг раҳбарлари меҳнаткашларнинг унумли меҳнат қилишлари, профессионал ва маданий ўсишлари учун зарур шарт-шароит вужудга келтириш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишлари лозим. Уй-жой қурилишини жадаллаштириш, ошхоналар, магазинларнинг ишини яхшилаш, ётоқхоналарда намунали тартиб бўлишини таъминлаш чораларини кўриш керак. Меҳнаткашларнинг эҳтиёжларига, ёш кадрларни тарбиялашга бепарво, беғам муносабатда бўлган раҳбарлар олдига қаттиқ талаб қўйиш керак.

Биз ўз ишимизни шундай уюштиришимиз керакки, ёш авлодни ўз коллективларининг меҳнат традициялари руҳида, биринчи беш йилликлар, уруш даври ва урушдан кейинги йиллар қаҳрамонларининг традициялари руҳида тарбиялаш, йигит ва қизларда меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишни шакллантириш ҳамиша партия, касаба союз, комсомол ташкилотларининг ва хўжалик раҳбарларининг диққат марказида турсин.

Коллективларни социал ривожлантириш комплекс планлари тобора кенг ёйилиши керак. Бундай планлар коллектив олдида турган иқтисодий ва социал вазифаларни ҳал этишнинг самарали воситаси, уларнинг меҳнат ғайрати ва ижтимоий фаолиятини оширишнинг тўғри йўлларидан биридир.

Андижон, Фарғона ва Тошкент областларининг партия ташкилотлари социал тараққиёт планларини жорий қилишга катта эътибор бермоқдалар. Шу билан бирга айрим партия комитетлари бундай планларнинг аҳамиятига етарли баҳо бермаётганлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Бу гап аввало, Сирдарё ва Наманган областларининг партия ташкилотларига тааллуқлидир.

Ўрта звенодаги раҳбарлар — бригадирлар, мастерлар, участка ва цехларнинг бошлиқлари ишлаб чиқариш коллективларининг фаолиятини яхши йўлга қўйишда, ишчи ва колхозчилар ўртасида тарбиявий ишларни уюштиришда муҳим роль ўйнайдилар. Уларнинг кўпи ўз коллективларида обрў ва иззат-ҳурматга сазовор бўлган кишилардир.

Кишиларга жуда яқин турган ана шу раҳбарлар отрядининг аҳамияти кун сайин ортиб бормоқда. Иш манфаатлари саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча участкаларига малакали мутахассисларнинг, моҳир мураббийлар ва тарбиячиларнинг етакчилик қилишларини талаб этади.

Аммо ўрта звенодаги раҳбарлар орасида махсус маълумотга эга бўлган кишилар ҳали кам. Саноатдаги смена ва участка бошлиқларининг қарийб 30 проценти, цех бошлиқларининг учдан бир қисми, мастерларнинг 45 процентдан кўпроғи махсус маълумотга эга эмас. «Главхлопкомаш» корхоналарида улар мастерларнинг ярмини, енгил саноатда эса 60 процентини ташкил этади.

Қишлоқ хўжалигида колхозлардаги ишлаб чиқариш бригадаларининг 18 минг раҳбаридан 15 мингдан ортиқ киши махсус маълумотга эга эмас. Шунга қарамай бригада бошлиқларининг сифат составини яхшилаш иши хусусан Тошкент, Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё областларида ва Қорақалпоғистон АССРда суст бормоқда.

Қишлоқ хўжалигининг чорвачилик каби муҳим тармоғи мутахассислар билан кўнгилдагидек таъминланмаган. Фермаларнинг икки ярим минг мудиридан 100 дан сал ортиқ киши олий маълумотли, 760 киши ўрта махсус маълумотлидир. Республикамизда чорвачилик баъзи ижобий силжишлар бўлишига қарамай, ҳануз орқада қолаётганлигига ва ўсиб бораётган эҳтиёжни қондирмаётганлигига кўп жиҳатдан шуни сабаб қилиб кўрсатиш мумкин. Масалан, Олтиариқ, Чироқчи, Ургут ва Чимбой районларида мол туёғи кўпаймаётир, унинг маҳсулдорлиги паст. Бу районлардаги ферма мудирлари ва чорвачилик бригадирларининг 75 процентини практиклар ташкил этади.

Етарли маълумотга эга бўлмаган, фикр доираси тор бўлган, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини чуқур билмайдиган киши бригада ёки фермага бошчилик қилганида ишни яхши уюштириш мумкин эмаслигини уқиб олиш пайти келган. Яна бир масалани ҳам эътиборга олиш керак. Қишлоқ хўжалик меҳнати тобора индустриал, мароқли ва жозибали меҳнатга айланиб бораётган ҳозирги пайтда ёшлар зўр иштиёқ билан бригада ва фермага бормоқдалар. Аммо етарли маълумоти бўлмаган, маданий савияси паст даражада бўлган кишилар бригада ва фермага бошчилик қилсалар, ҳали яқиндагина ўнинчи синфларни тамомлаб чиққан ёшлар улардан нимани ҳам ўргана оларди?

Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча соҳаларини кадрлар билан мустаҳкамлаш учун барча имкониятларимиз бор. Партия ва ҳукуматнинг доимий ғамхўрлиги туфайли республикада олий ва ўрта махсус маълумотли ходимлар сони йил сайин ортиб бормоқда. Саккизинчи беш йиллик давридагина уларнинг сони бир ярим барвар кўпайди ва ҳозирги вақтда сал кам 540 минг кишига етди. Ишлаб турган ҳар бир минг ходимга олий маълумотли 68 киши ва ўрта махсус маълумотли 76 киши тўғри келади.

Халқ хўжалиги учун кадрлар тайёрлашнинг мавжуд системаси республика эҳтиёжларини асосан қондириб, моддий бойлик ишлаб чиқариш ва маънавий ҳаётнинг барча соҳаларини мутахассислар билан таъминлаш имконини беради, деб айтиш мумкин. Ана шу юқори малакали кучдан мақсадга мувофиқ фойдаланиш керак, холос.

Ўзбекистон ўтмишда жаҳолат ўлкаси эди. Эндиликда ҳар бир минг кишига тўғри келадиган студентлар миқдори жиҳатидан Ўзбекистон тараққий этган кўпгина капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетди. Биз бунда қўшни Шарқ мамлакатлари тўғрисида гапириб ҳам турмаймиз.

Ҳозирги вақтда республикада 39 олий ўқув юрти ва 170 ўрта махсус ўқув юрти бор. Буларда 400 мингга яқин студент ва ўқувчи ўқимоқда. Ўзбекистонда саккизинчи беш йиллик давридагина 62 техникум ва 6 олий ўқув юрти очилди. Фарғонадаги политехника олий ўқув юрти ва Самарқанддаги архитектура-қурилиш институти шулар жумласидандир. Ўтган йили Тошкентда 1972 йилда яна икки олий ўқув юрти — автойўл ва педиатрия олий ўқув юртларини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Халқ хўжалиги учун мутахассислар тайёрлаш ишини доим яхши йўлга қўйиш ва такомиллаштириш керак. Фан-техника революцияси шароитида тобора мураккаблашиб бораётган хўжалигимизни ривожлантириш истиқболлари ва динамикасини эътиборга олиб, юқори малакали мутахассислар тайёрлаш ва планлаштиришга ҳар томонлама чуқур асослаб берилган комплекс тарзда ёндошиш талаб этилади.

Бизда олий маълумотли мутахассислар сони доим ортиб бормоқда. Вазифа — ўрта малакали кадрларни ҳам кўпроқ тайёрлашдан иборат.

Мутахассислар турли тармоқлар ўртасида баравар тақсимланган эмас. Бизда баъзи профиллар бўйича мутахассислар керагидан ортиқ миқдорда бўлгани ҳолда, экономистлар, агрономлар, зоотехниклар, транспорт, алоқа инженер-техник ходимлари ва юристлар етишмаётир.

Госплан министрликлар ва идоралар билан биргаликда, мутахассислар тайёрлашни планлаштиришни тубдан яхшилаш юзасидан республикани ривожлантириш планларига мувофиқ тузилган ва илмий жиҳатдан асослаб берилган таклифларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советига тақдим этиши зарур.

Ўқувчиларнинг касб танлаб олишларига алоҳида эътибор бериш талаб этилади. Мактабларни тамомлаб чиқувчиларнинг ўз майллари ва қобилиятларига қараб касб танлаб ола билишлари, олий ўқув юрти ёки техникумни тамомлаб чиққандан кейин эса ўз ихтисоси бўйича меҳнат қилишлари муҳимдир. Бизда олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаб чиққанларидан кейин тўғри келган идорага жойлашиб олган кишилар борлигини тасдиқлайдиган фактлар кўп. Масалан, 12 мингга яқин агроном, зоотехник, гидротехник ўз ихтисосига алоқаси бўлмаган корхоналарда ва ташкилотларда ишлаяпти. Ваҳоланки, колхоз ва совхозларда, турли қишлоқ хўжалик органларида мутахассислар эгаллаши лозим бўлган 32 минг лавозимда практиклар ишлаяпти.

Шу муносабат билан студентларни саноат корхоналари, колхоз ва совхозларнинг тавсияси билан ишчи ва колхозчилар орасидан олий ўқув юртларига юборишни кенг қўллаш, шунингдек олий ўқув юртларида тайёргарлик бўлимларини ташкил этиш лозим. Бу чоралар студентларнинг социал структурасини яхшилашга, ёш мутахассислардан тўғри фойдаланиш масалаларини пухта ҳал этишга ёрдам бераётганлигини тажриба кўрсатиб турибди.

Бу ишнинг муҳимлигини ва перспективали эканлигини эътиборга олиб, Госплан, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Ҳунар-техника таълими давлат комитети бошқа министрликлар ва идоралар билан биргаликда шу масала юзасидан тегишли таклифларни пухта ўйлаб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати муҳокамасига тақдим этсалар, жуда яхши иш бўлур эди.

Ўртоқлар! Партиямизнинг Марказий Комитети ва Совет ҳукумати халқ хўжалиги учун мутахассислар тайёрлашни яхшилашга қаратилган бир қатор қарорлар қабул қилишди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Ўрта махсус ўқув юртлари студентлари ва ўқувчиларининг моддий ҳамда уй-жой-маиший шароитини янада яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарори катта аҳамиятга эгадир. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Бутуниттифоқ студентлар слётида сўзлаган нутқи партиянинг ёш авлод тўғрисидаги ғамхўрлигини ифода этувчи янги далил бўлди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ёрқин, чуқур мазмунли, илҳомбахш нутқи студентларни ўқитиш ва тарбиялаш системасини янада такомиллаштиришнинг кенг программасидир.

Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети, республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳамда Маориф министрлиги студентларнинг республика слёти олдидан актив ва кенг тайёргарликни кучайтириб юборишлари керак. Бу слёт шу йилнинг апрель ойида — Владимир Ильич Ленин туғилган кунда ўтказилади.

Партия комитетлари, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги партия XXIV съезди коммунистик қурилишнинг актив иштирокчиси, совет мутахассиси олдига қўйган юксак талабларни мутахассислар тайёрлаш соҳасидаги ишларига асос қилиб олишлари лозим.

Ҳозирги вақтда республиканинг барча областлари ва шаҳарларида олий ўқув юртлари ва техникумлар бор. Область, шаҳар партия комитетлари, барча партия комитетлари ўқув юртларига раҳбарликни кучайтиришлари, уларнинг фаолиятига жиддий эътибор беришлари ва таълим-тарбия ишини юксак даражага кўтаришга эришишлари лозим.

Амалий иш малакаларини, одамлар билан ишлаш малакаларини студентларга сингдириш зарур. Шу мақсадда олий ўқув юртларининг муайян корхоналар, колхоз ва совхозлар билан маҳкам алоқа боғлашлари жуда яхши самара беради. Студентлар ва профессор-ўқитувчилар корхона, колхоз ва совхозларда кишиларни тарбиялаш учун кўп иш қилишлари мумкин. Улар бунинг натижасида одамлар билан маҳкам алоқа боғлаб, ҳаётни чуқур билиб олиш имконига эга бўлур эдилар.

Ўқитувчилар студентларни тарбиялашда ғоят муҳим роль ўйнайдилар. Кўпгина ўқитувчилар, доцентлар, профессорлар ўзларининг бутун куч-ғайратларини ана шу олижаноб ишга бағишламоқдалар. Ўқувчилар улардан ғоявий эътиқодни, илмий заковат ва меҳнатга муносабатни ўрганиб оладилар. Бу эса ёшларнинг олий маълумот ҳосил қилиш, олий билим олиш учунгина даркор бўлиб қолмай, балки ўқишдан кузатилган асосий мақсад юқори малакали мутахассис бўлиб етишиш, жамият учун фойдали киши бўлишдан иборат эканлигини тушуниб олишларига ёрдам беради.

Мутахассис кадрлар тайёрлаш соҳасидаги мураккаб ва масъулиятли вазифаларни ҳал этмоқ учун партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг кенг кўламда ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб боришлари талаб қилинади. Ўқув жараёнини тўғри уюштириш, студентларни ва ўқувчиларни жамоат ҳаётига жалб этиш тўғрисида, уларнинг ўқиши ва дам олиши учун нормал шарт-шароит яратиб бериш тўғрисида ғамхўрлик қилиш — ҳаммамизнинг жонажон ишимиздир.

ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШДА ИЛМИЙ КАДРЛАР ВА МУТАХАССИСЛАРНИНГ РОЛИ

Ўртоқлар! Халқ хўжалигининг тобора кенгайиб бораётган ғоят катта кўламлари, тез ривожланаётган фан-техника революцияси иқтисодий тараққиёт ҳозирги босқичининг ўзига хос хусусиятидир.

КПСС XXIV съезди фан, техникадан ва меҳнатни илмий ташкил қилишдан коммунизм моддий-техника базасини қуришнинг қудратли воситаси сифатида бундан буён янада кенгроқ фойдаланиш йўлларини чуқур асослаб берди. Фан ходимлари партия съезди қарорларининг таъсири остида социал ҳаётни ўрганишга, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга алоқадор ижодий изланишларга актив равишда қўшилдилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг доимий ғамхўрлиги ва эътибори туфайли, доно ленинча миллий сиёсат натижасида бизнинг республикамизда ҳам илм-фанни гуркиратиб ривожлантиришга эришилди. Илмий ходимларнинг кўплиги жиҳатидан Ўзбекистон Совет Иттифоқида тўртинчи ўринда турибди. Ҳозир республикамизда сал кам 200 та илмий муассаса ва лойиҳа-конструкторлик ташкилоти бор, уларда 26 мингдан ортиқ олим, шу жумладан, 8 мингдан кўп фан доктори ва кандидати ишлаб турибди. Илмий ходимларнинг 37 проценти хотин-қизлардир.

Олимларимизнинг жуда кўпчилиги социалистик қурилиш ишига садоқатли, юксак қобилиятли, малакали мутахассислар эканлигини қонуний фахрланиш билан таъкидлаймиз.

Республика олимлари физика, математика, химия, биология, геология, медицина, фалсафа ва тарих сингари фан соҳаларида яхши натижаларга эришдилар. Фаннинг замонавий соҳалари — ядро физикаси, кибернетика, ҳисоблаш қурилмаларидан фойдаланишнинг актуал проблемалари муваффақиятли равишда ишлаб чиқилмоқда. Ўзбекистон Фанлар академияси, илмий-тадқиқот институтлари, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотлари олиб бораётган ишлар ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантиришни таъминлаш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш билан боғлангандир. Саноат ва қишлоқ хўжалиги ходимларининг яқин ҳамдўстлигида ғоят самарали машина ва механизмлар яратилди, прогрессив технологик жараёнлар ва агротехника усуллари ишлаб чиқилди, экономикани ривожлантириш эҳтиёжларидан келиб чиқадиган кўпгина вазифалар ҳал этилди.

Масалан, Фанлар академиясининг ядро физикаси институти фундаментал тадқиқотларни амалга ошириб, илм-фаннинг бир қанча соҳаларида яхши натижаларга эришди. Кибернетика, электроника, химия институтлари самарали ишламоқдалар. Улар республика халқ хўжалигига катта ёрдам бермоқдалар.

Қишлоқ хўжалигини кенг кўламда механизациялаш, серунум пахта териш машиналари ва бошқа машина-механизмлар яратиб берилгани пахтакорлар эришган муваффақиятларнинг республика қишлоқ хўжалигини юксак суръатлар билан ривожлантиришнинг ҳал қилувчи негизи бўлди. Олимларимизнинг чигитнинг «Тошкент-1», «Тошкент-2», «Тошкент-3», С-6030 сингари ғоят серунум, вилтга чидамли янги навларини етиштириш ва жорий этиш соҳасидаги ишлари муҳим аҳамиятга эга. Чигитнинг бу навлари ўтган йилнинг ўзидаёқ катта майдонларга экилиб, ўзининг яхши хусусиятларига эга эканлигини кўрсатди. Ўғитларни ишлаб чиқиш ҳамда уларни ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларига солиш соҳасида олимларимиз ишлаб чиққан янги технология ва усуллар республикада катта иқтисодий самара билан қўлланилмоқда. Самарали гербицидлар ва дефолиантлар синаб кўрилиб, фойдаланиш учун тавсия этилди.

Илмий-тадқиқот муассасалари, корхоналар, колхоз ва совхозларнинг куч-ғайратлари бирлаштирилганлиги туфайли ўтган беш йиллик мобайнида Ўзбекистон халқ хўжалигига янги техника, илғор технологияга, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштиришга доир 1500 та йирик тадбир жорий этилди. Бундан 100 миллион сўмдан кўпроқ иқтисодий самара олинди, бу тадбирларни амалга оширишга қилинган чиқимларнинг ўрни бир йилга ҳам бормай қопланиб кетди. Комплекс механизациялаштирилган ва автоматлаштирилган корхоналар ҳамда поток линиялари миқдори 1965 йилга нисбатан 2 баравар кўпайди. Ижтимоий фанлар ходимлари муайян ютукларга эришдилар.

Бироқ, КПСС Марказий Комитетининг партия XXIV съездига қилган Ҳисобот докладида таъкидлаб ўтилганидек, «Фаннинг бевосита ишлаб чиқарувчи куч сифатидаги роли тобора кўпроқ намоён бўлаётган бир даврда унинг айрим муваффақиятлари нақадар улкан бўлмасин, бу айрим муваффақиятлар эмас, балки бутун ишлаб чиқаришнинг юксак илмий-техникавий даражаси асосий мезон бўлиб қолмоқда». Республика фан ходимларининг фаолиятига шу нуқтаи назардан баҳо берадиган бўлсак, катта-катта камчиликлар борлиги маълум бўлиб қолади. Баъзи бир илмий муассасалар ҳали ҳам эскичасига ишламоқда, ўз фаолиятини партия съезди қарорлари асосида қайта қуриб олишда сусткашлик қилмоқда. Фаннинг самарадорлигини ошириш, фундаментал тадқиқотларни янада ривожлантириш, олимларнинг куч-ғайратлари ва диққат-эътиборларини фан-техника тараққиётининг энг муҳим ва истиқболли йўналишларига жамлаш соҳасида ҳали кўп иш қилиниши керак.

Совет фанининг энг асосий ижодий кучи — унинг коммунистик қурилиш практикаси ўртага қўяётган мураккаб ва катта проблемаларни ҳал этишга лаёқатли кадрларидир. Илм-фаннинг айрим муҳим тармоқлари ҳали ҳам малакали кадрлар билан етарли равишда таъминланмаганлигини бугунги пленумда айтиб ўтиш лозим. Умуман республикадаги жами илмий ходимларнинг 29 проценти, физика-математика фанлари соҳасида эса 23 проценти, техника фанлари соҳасида атиги 18 проценти фан докторлари ва кандидатларидир.

Республикадаги бир қанча областларнинг илмий муассасаларида ва олий ўқув юртларида илмий ходимлар айниқса етишмаётир. Тошкент шаҳрида жами илмий ходимлар орасида илмий даражага эга бўлган кишилар 31 процент бўлса, Бухоро, Наманган, Фарғона, Сирдарё ва Сурхондарё областларида 13—20 процентдан ошмайди ёки бир ярим-икки баравар кам.

Бу ҳол шундан далолат бериб турибдики, Фанлар академияси, министрликлар ва идоралар, олий ўқув юртларининг ва илмий муассасаларнинг раҳбарлари илмий кадрлар тайёрлашда ва уларни тақсимлашда хатоларга йўл қўймоқдалар.

Аспирантура илмий кадрлар сафини тўлдиришнинг энг асосий манбаларидан биридир. Лекин республикамизда аспирантурага қабул қилиш планлари йил сайин бажарилмай келмоқда, аспирантурага кирадиган кишиларни танлаб олиш аниқ бир мақсадни кўзлаган ҳолда дуруст олиб борилмаётир. Одатда илмий-тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртлари илмий жиҳатдан умидбахш ёшларни пухта ўйлаб, мунтазам равишда қидириш ишларини олиб бормайдилар. Баъзан аспирантурага илмий фаолият учун лаёқати бўлмаган кишилар кириб қолмоқда. Натижада уларнинг кўплари кандидатлик диссертацияларини устидаги ишни ўз вақтида сифатли қилиб тугаллай олмаётирлар, баъзи диссертациялар эса ҳозирги илм-фаннинг юксак талаблари даражасида эмас.

Ўзи шуғулланиб келаётган ишнинг тури жиҳатидан фандан жуда йироқда бўлган айрим кишилар бир амаллаб фан соҳасига «кириб олишга» интилаётганликлари тўғрисида илгари ҳам гапирган эдик. Бундай кишилар ўз мақсадларига эришиш учун баъзан нотўғри йўлга ўтиб олмоқдалар, ўзларининг бевосита вазифаларига зарар етказган ҳолда диссертация тайёрлаш билан шуғулланмоқдалар ва фанга ҳам наф келтирмаётирлар.

Аспирантларга илмий раҳбарлик қилиш иши яхши йўлга қўйилган эмас. Аспирантурада таълим олаётган кишиларнинг атиги ярмисига фан докторлари раҳбарлик қилмоқдалар. Айни вақтда фан докторларидан 165 киши ёки жами фан докторларининг учдан бир қисми аспирантларга илмий раҳбарлик қилмаётир. Ҳолбуки, илмий фаолият ва ёш кадрларни тайёрлаш иши бир вазифанинг икки соҳасидир. Бундан буёнги фан-техника тараққиёти кўп жиҳатдан ана шу вазифанинг ҳал этилишига боғлиқ бўлади. Шуни эслатиб ўтиш керакки, катта олим ҳамиша ўзига муносиб шогирдлар тайёрлаб кетади.

Фан докторлари тайёрлашга алоҳида эътибор бериш керак. Ҳозир республикамизда фан докторлари ишлаши лозим бўлган 3 мингтадан кўпроқ штат лавозими бор, фан докторларимиз эса атиги 542 киши.

Фан докторлари тайёрлаш ишига тўла масъулият билан киришиш, фанни ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун ҳаётий муҳим бўлган ана шу проблемани ҳал этиш учун зарур бўлган ҳамма шарт-шароитларни яратиб бериш пайти келди. Лекин бунда гап асло талабчанликни камайтириш тўғрисида бораётгани йўқ, албатта. Биз фан докторлари тайёрлашни шундай йўлга қўйишимиз керакки, ҳар бир диссертация чинакам кашфиёт бўлсин, ижтимоий ва иқтисодий ривожланишнинг актуал проблемаларини илмий ҳал этишга ёрдам берсин.

Республикамизда техника фанлари соҳасида кадрлар тайёрлаш иши эҳтиёждан жуда орқада қолмоқда. Бизда экспериментал физика, назарий кибернетика, физикавий электроника, математик мантиқ ва программалаш соҳаларида, яъни фан-техника тараққиётини ривожлантириш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган соҳаларда кадрлар жуда етишмаётир.

Илмий даража олиш учун, ўз ишини тақдим қилган кишилар, шу жумладан ишлаб чиқаришдаги кишилар орасидан фан кандидатлари тайёрлаш дуруст ривожлантирилмаётир. Ҳолбуки, кадр тайёрлашнинг шу формаси энг самарали формадир. Бу форма катта амалий кўникма ва чуқур билимларга эга бўлган, илмий тадқиқотлар олиб бориш тажрибасига эга бўлган кишиларни илм-фан соҳасига жалб қилиш имконини беради.

Олмалиқдаги кон-металлургия комбинатида, Чирчиқдаги қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатида, бошқа корхоналарда илмий тадқиқот билан шуғулланиб, яхши натижаларга эришаётган тажрибакор ходимлар бор. Уларнинг ишлари юксак баҳо олмоқда. Тошкент авиация заводининг бир группа ходимлари программа усулида бошқариладиган станокларни кенг кўламда жорий этганлиги ва деталларни механик ишлашда программа усулида бошқаришнинг самарадорлигини оширганлиги учун фан ва техника соҳасида 1971 йилги Беруний номли давлат мукофотини олдилар.

Олимларнинг бевосита илмий муассасаларда профессионал даражасини ошириш муҳим аҳамиятга эга. Афсуски, академиянинг кўпчилик институтларида ва тармоқ институтларда бу иш аҳён-аҳёнда олиб борилмоқда, унинг савияси ҳозирги замон талабларига мувофиқ эмас. Бизнинг республикамизда институт ходимларининг конкурслари ва уларни қайта аттестациясидан ўтказиш сингари иш формаларидан етарли фойдаланилмаётир.

Партия комитетлари, фан ходимлари илмий-тадқиқот ишларини планлаштириш ва ташкил этишни яхшилаш, фаннинг ишлаб чиқариш билан боғланишини мустаҳкамлаш соҳасидаги бир қанча жуда муҳим проблемаларга ғоят катта аҳамият беришлари зарур. Илмий-тадкиқот институтлари турли-туман секторлар, лабораториялар ва шу сингариларнинг кўп босқичли йиғиндисига айлантириб юборилмоқдаки, буни нормал бир ҳол деб бўлмайди. Бунинг устига улар бир-бирлари билан проблема ва тематикалар яқинлиги туфайли эмас, балки ташкилий ва маъмурий жиҳатдангина боғлангандир.

Илмий ишларни ташкил этишнинг яна бир жиҳатига эътиборни қаратиб ўтмоқчиман. Кўпинча институтлар ва лабораторияларда илмий ходимлар жами ходимларнинг учдан икки қисмини ва ҳатто ундан ҳам кўпроқ қисмини ташкил этади, айни вақтда ёрдамчи ходимлар жуда оз. Шунинг оқибатида юқори малакали мутахассислар кўпинча энг оддий техникавий операцияларни бажаришга вақтларини беҳуда кетказмоқдалар.

Илм фанни ривожлантириш ишини бутун республика миқёсида бошқариб бориш фаннинг самарадорлигини оширишнинг энг муҳим омилидир. Бунда, аввало, илмий-тадқиқот ишларининг бутун жабҳасини планлаштириш ва мувофиқлаштириб олиб бориш, илмий кадрларни тайёрлаш масалалари назарда тутилади.

Госплан ўз ишини ана шу талабга мувофиқ равишда қайта қуриши ҳамда Фанлар академияси, министрликлар, идоралар, илмий муассасалар, олий ўқув юртлари ва корхоналарнинг тегишли проблемалар билан шуғулланувчи ва фан-техника советлари билан биргаликда илмий тадқиқотларни тармоқлараро мувофиқлаштириш ишини ҳам олиб бориши лозим. Бундай мувофиқлаштириш бўлмаса, турли салбий ҳоллар рўй бериши мумкин. Тадқиқотларнинг йўналишини танлаб олиш сингари вазифани олиб кўрайлик. Бу вазифа кўпинча эҳтиёжларни ҳар томонлама ҳисобга олиш асосида эмас, балки у ёки бу олимнинг, олимлар группасининг обрў-эътиборига қараб белгиланмоқда.

Кучлар ва маблағларни сочиб юборишга ҳали ҳам барҳам берилгани йўқ. Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтидаги 264 илмий ходим яқин пайтларгача 231 та мавзу устида ишлаб келган бўлса, илмий проблемаларни кенг кўламда самарали равишда ишлаб чиқиш тўғрисида гапириб бўладими, ахир.

Актуал бўлмаган, майда мавзуларни ишлаб чиқиш билан шуғулланиш халқ хўжалигига катта зарар етказади. Шунинг натижасида кўпгина тадқиқотларнинг якунлари амалий қўлланилмайди, архив фондларининг токчаларида бекор ёта беради. Масалан, Ўрта Осиё геология ва минерал хом ашё институти ўтган беш йилликда 80 та илмий ҳисобот тайёрлади, шулардан 48 тaси фойдасиз бўлиб чиқди.

Механика ва иншоотларнинг зилзилага бардош бериши институтида пахта тайёрлаш пунктлари учун пневматик транспорт системаси устида ўн йилдан бери иш олиб борилди. Шу ишлар натижасида тайёрланган қурилма синаб кўрилганда унинг бир қанча катта нуқсонлари борлиги маълум бўлди. Ишнинг оқибати шу билан тугадики, илмий раҳбар пенсияга чиқиб кетганлиги сабабли бу иш бутунлай тўхтатиб қўйилди.

Илмий тадқиқотларнинг натижаларидан халқ хўжалигида фойдаланишни тезлаштириш масаласи ҳозир айниқса, муҳим бўлиб турибди Илмий муассасаларнинг корхоналар билан бевосита алоқасини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, олимларнинг ўз илмий ишларини амалга оширишда актив қатнашишлари учун шарт-шароит яратиб бериш тўғрисида ғамхўрлик қилиш лозим. Ҳолбуки, ҳозир бевосита саноатда 544 киши ёки жами илмий ходимларнинг атиги 2 проценти илмий иш билан шуғулланмоқда. Қишлоқ хўжалигига келганда эса, бу тармоқнинг министрликлари бевосита ишлаб чиқаришда қанча илмий ходим шуғулланаётганлигини ҳам аниқ билмайди.

Саноатда янги технологияни ўзлаштириш иши ғоят чўзилаётганлигини кўрсатувчи анчагина фактлар бор. Ҳолбуки, фан ва унинг ҳаётга татбиқ қилиниши шу қадар тез суръатлар билан илгарилаб бормоқдаки, кўпгина нарсалар жуда тез эскириб қолмоқда.

(Давоми учинчи бетда).

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг давоми

(Давоми. Боши 1, 2-бетларда).

Баъзан қимматли илмий тадқиқотлар узоқ вакт амалга оширилмайди. Бир мисол келтирмоқчиман. Фан-техника тараққиётига кўмаклашувчи республика кенгаши бултур тавсия этган 197 та ишдан атиги 33 таси ёки 17 процентини ишлаб чиқаришга жорий этилди. Қишлоқ хўжалик илмий-тадқиқот муассасалари ишида катта нуқсонлар бор. Уларнинг куч-ғайратлари пахтачилик, чорвачилик ва республика қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари асосий масалалари соҳасида комплекс, фундаментал тадқиқотларни ишлаб чиқишга етарли равишда қаратилган эмас.

Саноатнинг бир қанча тармоқларидаги корхоналарда кўп миқдорда эскириб кетган, кам унумли машина-ускуналардан фойдаланиб келинмоқда. Машинасозлик, гўшт-сут, пахта тозалаш саноати ва енгил саноатда улар, айниқса кўпдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўз тармоқларидаги техника тараққиётининг аҳволи учун жавобгар бўлган министрликлар раҳбарлари олдига катта талаблар қўйишга ҳақлидир. Министрликларнинг кўплари янги техникани жорий этиш учун бирлашмалар ва корхоналар раҳбарларига лозим даражада талабчанлик қилмаётир, техникани ва технология жараёнларини такомиллаштириш, эскирган машина-ускуналарни янгилари билан алмаштириш соҳасида комплекс тадбирларни ишлаб чиқмаётир.

Бир қанча министрликлар ҳузурида ташкил этилган конструкторлик-технология бюролари ишлаб чиқариш базаси йўқлиги сабабли ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялашни яхшилашда ўз тармоғининг корхоналарига ёрдам беришга қодир эмас.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети фан билан ишлаб чиқариш ўртасидаги алоқаларнинг илмий-ишлаб чиқариш комплексларини вужудга келтириш сингари самарали формаларини 1969 йилдаёқ тавсия қилган эди. Лекин ҳозирча республикада «Ўзгидрогеология» тресте билан гидрогеология ва инженерлик геологияси институти базасида ташкил этилган атиги битта ана шундай комплекс ишлаб турибди. Илмий ва ишлаб чиқариш ташкилотларининг айрим раҳбарлари бу муҳим ишга тор маҳкамачилик нуқтаи назаридан қарамоқдалар.

Фаннинг ишлаб чиқариш билан боғланишини мустаҳкамлаш мақсадида фан-техника пропагандасига фаннинг турли тармоқларидаги таниқли олимларни, йирик мутахассисларни, корхоналар ва хўжаликларнинг раҳбарларини кенгроқ жалб қилиш зарур. Фан-техника ахборотини ташкил этишни такомиллаштириш керак.

Илмий кадрларни вояга етказиш ва уларнинг ижодий ўсишини таъминлаш, илмий кадрлар фаолиятининг самарадорлигини ошириш, бутун тадқиқотчилик ишини яхшироқ ташкил этиш вазифаларини ҳал қилишда партия XXIV съезди томонидан маъмурият фаолиятини контроль қилиш ҳуқуқи берилган бошланғич партия ташкилотларининг роли айниқса ошади.

Кейинги вақтларда илмий-тадқиқот муассасалари, лойиҳа институтлари ва конструкторлик бюроларидаги партия ташкилотлари ўсиб, мустаҳкамланди, ибратли ва фойдали тажриба орттирди. Партия ташкилотлари планларнинг тузилиши ва бажарилишини контроль қилишни кучайтирмоқда, маъмурият вакилларининг коммунистлар ҳузурида ҳисоб беришини одат тусига киритмоқда.

Бироқ, бир қанча партия ташкилотларида коллектив ўртасида юксак ижодий жўшқинлик вазиятини вужудга келтириш иши суст олиб борилмоқда, ҳар бир ходимнинг умумий иш учун масъулият ҳисси етарли равишда оширилмаётир, танқид ва ўз-ўзини танқид авж олдириб юборилган эмас. Айрим ҳолларда партия ташкилотлари нуқсонлар ва камчиликларни лозим даражада принципиаллик билан очиб ташламаётир, уларни тугатиш учун кескин чоралар кўрмаётир, бу нуқсон ва камчиликларга муросасозлик билан қарамоқда.

Айрим коллективларда баъзан айрим илмий ходимларнинг носоғлом тенденцияларга берилиши, нотўғри хатти-ҳаракатлари, ишга манфаати бўлмаган, принципсиз рақобати каби фактлар содир бўлаётганлиги учун ҳам биз бу ҳақда гапирмоқдамиз.

Илмий муассасалар фаолиятининг ҳамма масалалари партия ташкилотларининг диққат марказида бўлиши лозим. Илмий тадқиқотларни уюштириш ва планлаштириш, илмий ходимларни ғоявий тарбиялаш, жамоат иши, ходимларнинг турмуши ва дам олиши — ана шуларнинг ҳаммасига партия ташкилоти доимо эътибор ва ғамхўрлик билан муносабатда бўлиши керак. Партия ташкилотлари фанимиз билан техникамиз тобора янги-янги натижаларга эришишига, олға томон катта қадам ташлашига кўмаклашиши зарур. Илмий ходимларнинг маркс-ча-ленинча дунёқарашини ривожлантиришда улар жуда катта роль ўйнайди. Марксизм-ленинизм таълимоти — ҳар қандай соҳадаги илмий ходим билимларининг негизи, ажралмас таркибий қисмидир.

Ҳозирги вақтда республика марказидагина эмас, бир қанча областлар ва шаҳарларда ҳам илмий муассасаларнинг ривожланган тармоғи вужудга келтирилганлиги давримизнинг ўзига хос хусусиятидир. Бу эса область, шаҳар партия комитетлари зиммасига илмий кадрларни тарбиялаш ва вояга етказиш соҳасида алоҳида масъулият юклайди. Лекин айрим партия комитетлари илмий муассасалардан четда турибди, уларнинг фаолияти билан чуқур шуғулланмаётир. Нукус шаҳар партия комитети, Тошкент шаҳридаги кўпгина район партия комитетлари бу муҳим масалаларга дуруст эътибор бермаётир. Баъзи область, шаҳар, район партия комитетлари илмий муассасаларга раҳбарлик қилиш — марказий органларнинг фаолият соҳасига киради, деб нотўғри ҳисобламоқдалар.

Саноат ва қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантириш вазифалари ақлий меҳнат ходимлари зиммасига катта масъулият юклайди. Коммунистик партия олимларга ҳар томонлама ёрдам бериб келди ва ёрдам бермоқда, фанни ривожлантириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиб келди ва ғамхўрлик қилмоқда. Бу йил биз КПСС XXIV съезди талаблари асосида тадқиқот ишларини, илмий кадрлар тайёрлашни яхшилаш юзасидан ўз таклифларимизни ишлаб чиқишимиз, бу таклифларни республика партия активининг йиғилишида кўриб чиқишимиз лозим.

КАДРЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ЛЕНИНЧА ФАННИНГ КПСС XXIV СЪЕЗДИ ТОМОНИДАН РИВОЖЛАНТИРИЛИШИ ВА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

Ўртоқлар! Большевистик партия тузилган дастлабки кунлардан бошлаб Владимир Ильич Ленин кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш масалаларига бениҳоя катта эътибор берди. Партиянинг кадрлар соҳасидаги сиёсати принциплари В. И. Лениннинг кўпгина асарларида баён этиб берилган, партия ҳужжатларида, шу жумладан КПСС Уставида ҳам ана шу принциплар мустаҳкамланди.

Кадрлар тўғрисидаги Ленин таълимоти партиямизга ёрдам бериб келди ва ёрдам бермоқда, социалистик ва коммунистик қурилишнинг ҳамма мураккаб вазифаларини ҳал этиш учун курашда қудратли қурол бўлиб хизмат қилиб келди ва хизмат қилмоқда. Биз Лениннинг ана шу таълимотига амал қилиб келдик ва ҳамиша амал қила берамиз. Кадрлар билан ишлашнинг улуғ Ленин яратган ва асослаб берган принципларидан бошқа ҳеч қандай принциплар йўқлиги ва бўлиши ҳам мумкин эмаслигини тажриба жуда яққол исботлаб берди.

Ленин кўрсатмаларида кадрлар танлашнинг илмий, партиявий принциплари моҳияти баён этилган. Кадрларни тўғри танлаш деганда уларни сиёсий ва ишчанлик фазилатларига қараб танлаш деган маънони тушунмоқ керак. Масъул лавозимларга коммунизм ишига садоқатли, чуқур ғоявий, партия ва давлат манфаатларини бошқа ҳар қандай манфаатлардан устун қўядиган кишилар қўйилиши лозим. Коммунистик идеалларга фидокорона хизмат қилишни юксак ахлоқ ва бенуқсон маънавий софлик билан узвий равишда қўшиб олиб борадиган кишигина коммунизм учун илғор курашчи бўлган раҳбар номига муносибдир.

КПСС XXIV съезди Ленин фикрлари ва Ленин методологияси асосида, ҳозирги замон жараёнлари ва ҳодисаларни чуқур анализ қилиб ҳар томонлама назарий умумлаштириш асосида кадрлар тўғрисидаги таълимотни янги муҳим хулосалар ва қоидалар билан ижодий бойитди. Съезд қарорларида кадрларга доир сиёсат проблемалари жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларига партия раҳбарлиги савиясини ошириш вазифалари билан, партия раҳбарлик ролини янада кучайтириш вазифалари билан узвий боғланган.

Ишнинг ҳамма соҳаларига сиёсий жиҳатдан етук, билимдон, қобилиятли ташкилотчилар бошчилик қиладиган бўлишларига, раҳбар кадрлар бошқариш методларини мукаммал ўрганиб олишларига, янгиликни ҳис қила билишларига, жамиятимизнинг ривожланиш истиқболларини равшан кўра билишларига, вужудга келаётган проблемаларни ҳал этишнинг энг самарали йўлларини топадиган, бошқаларнинг билимлари ва тажрибасидан моҳирона фойдалана оладиган бўлишларига партия жуда катта аҳамият бераётганлигини XXIV съезд таъкидлаб ўтди.

Съезднинг кадрларга доир сиёсат соҳасидаги кўрсатмалари Лениннинг халқ орасидан етишиб чиққан талантларни аниқлаш ва кўтариш, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлилар орасидан раҳбар кадрларни тарбиялаб вояга етказиш традициясини давом эттиради ва ривожлантиради.

КПСС Марказий Комитетининг ғамхўрлиги, ленинча миллий сиёсат амалга оширилганлиги туфайли Совет Ўзбекистонида ғоявий чиниққан, юксак даражада ўқимишли, давлат, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида партиянинг йўлини ишчанлик ва қатъият билан ўтказа оладиган ходимларнинг жуда кўп кадрлари вояга етказилди ва раҳбарлик ишларига кўтариб қўйилди. Ўз ролини чуқур тушуниш ва ўзига ишониб топширилган соҳадаги ишнинг аҳволи учун масъулиятни англаш кўпчилик кадрларимизга хос хусусиятдир. Улар — илғор фикрли, зўр ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган кишилардир.

КПСС Марказий Комитети мамлакатда ва партияда ишонч, ишчанлик, зўр умид ва илҳом, соғлом маънавий иқлим вазиятини вужудга келтирганлиги кадрларни тарбиялаш ва вояга етказишга баракали таъсир ўтказаётганлигини зўр мамнуният билан таъкидлаб ўтмоқчимиз.

Партия Директивалари ва қарорларининг бажарилишини ташкил этиш учун асосий масъулият раҳбар кадрларимизнинг зиммасига юкланган. Республикамиз кадрлари социал-иқтисодий ва маданий ривожланиш вазифаларини муваффақиятли равишда ҳал этмоқдалар.

Бизнинг раҳбар кадрларимиз — халқ орасидан чиққан кишилардир. Район ва шаҳар партия комитетлари биринчи ва иккинчи секретарларининг 35 процентидан кўпроғи, шаҳар ва район ижроия комитетлари раисларининг сал кам 30 проценти, совхоз директорлари ва саноат корхоналари раҳбарларининг деярли ярмиси ўз фаолиятини ишчи ёки колхозчи бўлиб бошлаган. Ҳар уч министрнинг бири ишчилар коллективида яхши сабоқ олган.

С. Г. Ёқубов токарнинг шогирдидан Фарғона азотли ўғитлар заводининг директори даражасига кўтарилди. Тошкент электр техника заводининг электр монтёри В. А. Глухов бош технологнинг ўринбосари бўлиб қолди. Собиқ тракторчилар, пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари Маҳмуд Жалолов, Жавот Кўчиев, Мамажон Дадажонов, Зариф Раматов, Шонмардон Қудратов ва бошқа кўпгина кишилар эндиликда йирик колхоз ва совхозларга раҳбарлик қилмоқдалар.

Биз ишчилар синфимиз билан деҳқонларнинг юксак сиёсий активлиги ва онгидан, билимдонлиги ва малакасидан фойдаланиш билан бирга, бундан буён ҳам илғор ишчилар ва колхозчиларни раҳбарлик ишига дадил кўтара беришимиз керак.

Кейинги вақтларда кўпгина партия комитетлари, совет ва жамоат ташкилотлари, бир қанча министрликлар, идоралар ва корхоналар сиёсий етук, ўқимишли, малакали кадрлар билан мустаҳкамланди.

Партия кадрлари составининг сифати сезиларли равишда яхшиланмоқда. Уларнинг билим даражаси йил сайин ошмоқда. Шаҳар ва район партия комитетлари секретарларининг деярли ҳаммаси олий маълумотли кишилардир, уларнинг 40 процентга яқини партиявий-сиёсий маълумот олган. Уларнинг кўпчилиги зарур амалий иш тажрибасига эга бўлган малакали мутахассислардир. Ҳозирги вақтда шаҳар ва шаҳарлардаги район партия комитетлари секретарларининг учдан икки қисми ўз ихтисоси жиҳатидан инженер-техник ходимлардир.

Қишлоқ районларидаги партия комитетларининг секретарлари бўлиб ишлаётган кишиларнинг учдан бир қисми мутахассислардан иборат. Шундай қилиб, республикамиздаги район партия комитетлари асосан яхши билимга эга бўлган ва ишлаб чиқаришда амалий жиҳатдан чиниққан актив ташкилотчилар билан мустаҳкамлаб қўйилган.

Бошланғич партия ташкилотлари секретарлари составининг сифати тобора яхшиланиб бормоқда. Уларнинг кўпчилиги олий ва ўрта маълумотга эга, кадрларни алмаштириш анча камайтирилди. Партия ташкилотлари секретарлари орасида тажрибали ва маҳоратли ташкилотчилар, халқ хўжалиги мутахассислари тобора кўпаймоқда.

Совет аппарати, халқ контроли органлари, касаба союз, комсомол ва хўжалик ташкилотлари учун кадрлар танлаш яхшиланди. Амалий фаолиятнинг катта сабоғини олган ғайратли, ташаббускор кишилар бу ташкилотларда тобора кўпайиб бормоқда. Саноат корхоналарининг сал кам 70 процентига ва қурилиш ташкилотларининг 80 процентдан кўпроғига эндиликда инженерлар, экономистлар ва бошқа мутахассислар бошчилик қилмоқдалар. Қишлоқдаги раҳбар кадрлар состави яхшиланмоқда.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, ижтимоий-сиёсий ҳаётда, ишлаб чиқаришда хотин-қизларнинг ролини оширишга янада кўпроқ эътибор бера бошладилар. Хотин-қизлар ўртасида ишлаш масалалари область, шаҳар, район партия комитетларида, бошланғич партия ташкилотларида тез-тез муҳокама қилинмоқда.

Шонли хотин-қизларимиз саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг, фан ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида жўшқин меҳнат қилмоқдалар. Улар орасида 246 минг олий ва ўрта махсус маълумотли киши бор. Булар — ҳамма мутахассисларнинг 46 процентини ташкил қилади.

Кўпгина хотин-қизлар партия, совет, касаба союз ва комсомол органларидаги масъул лавозимларда ишламоқдалар. Хотин-қизлардан сал кам 100 киши шаҳар ва район партия комитетларининг, 4 мингдан кўпроқ киши бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари қилиб сайланган.

Раҳбар ходимлар состави тобора барқарор бўлиб бормоқда. Уларни асоссиз равишда алмаштириш ҳолларига тобора камроқ йўл қўйилмоқда. Кадрларимиз завқ-шавқ билан ижодий ишламоқдалар, ўз олдиларига қўйилган вазифаларни ташаббускорлик билан ҳал қилмоқдалар.

Кадрларга алоқадор проблемаларга кун сайин эътибор бериб келинаётганлиги, бутун ташкилотчилик ва сиёсий иш савияси ўсганлиги туфайли республикамиз саккизинчи беш йиллик ва янги беш йилликнинг биринчи йили топшириқларини муддатидан олдин бажаришни таъминлади. Бу эса тўққизинчи беш йилликдаги янада масъулиятлироқ вазифаларни ҳал этиш учун яхши замин бўлиб хизмат қилади.

Олдимизда турган кўп қиррали ва кенг кўламли вазифалар кадрларни танлашга ва уларнинг фаолиятини такомиллаштиришга эътиборни кучайтиришни талаб қилади. Айрим жойларда бу ишнинг аҳволи ўсиб бораётган талабларга ҳали ҳам мос келмайди.

Партия кадрларининг состави саноат ва қишлоқ хўжалик мутахассислари ҳисобига ҳамма жойда ҳам мустаҳкамланаётир деб бўлмайди. Қашқадарё, Бухоро ва Самарқанд областлари шунингдек, Қўрғонтепа, Шофиркон, Чироқчи, Шаҳрисабз, Иштихон, Зомин, Сирдарё, Нукус, Ўрта Чирчиқ, Янгиер ва бошқа айрим шаҳар ҳамда район партия комитетлари аппаратида мутахассислар кам.

Колхоз раисларининг атиги ярмидан сал кўпроғи қишлоқ хўжалик мутахассисларидир. Сирдарё областида беш йил ичида 37 совхознинг директори алмаштирилди, мутахассислар эса атиги бир нафар кўпайди. Шу вақт ичида Қашқадарё областидаги 36 колхознинг раиси ўзгартирилди, лекин қишлоқ хўжалик мутахассислари кўпаймади.

Фан-техника революцияси, қишлоқ хўжалиги саноат асосига ўтказилаётганлиги кадрлар олдига янги, анча юксак талаблар қўяди. Улар ташкилотчилик қобилиятларига эга бўлибгина қолмай, ҳар соҳадан хабардор бўлишлари, мураккаб машиналарни, деҳқончилик ва чорвачиликнинг илғор усулларини билиб олишлари, ишлаб чиқаришга омилкорлик билан раҳбарлик қиладиган кишилар бўлишлари лозим.

Партия комитетлари мутахассислар билан ишлашни яхшилашлари, уларни жиддий ишларда синаб кўришлари ва энг умидли кадрларни саноатдаги, қишлоқ хўжалигидаги, партия ва совет органларидаги, жамоат ташкилотларидаги раҳбарлик ишига дадил кўтариб қўйишлари керак.

Баъзи бир партия комитетлари хотин-қизларни раҳбарлик ишига кўтаришнинг социал аҳамиятини ва халқ хўжалиги учун бўлган аҳамиятини етарли равишда инобатга олмайдилар. Қашқадарё областидаги район партия комитетлари аппаратида ишлаётган ходимларнинг 13 процентидан ҳам камроғи хотин-қизлар эканлигининг сабаби ҳам ана шунда бўлса керак. Бухоро областининг тўққиз районида ва Сирдарё областининг етти районида район партия комитетининг секретари ва район ижроия комитетининг раиси лавозимида ишлаётган битта ҳам аёл йўқ. Бригадаларнинг бошлиғи, совхозлардаги бўлимларнинг бошқарувчилари лавозимига, бир қанча областларда ўрта мактабларнинг директорлари ва илмий бўлим мудирлари лавозимларига хотин-қизлар камдан-кам тайинланмоқда. Савдо министрлиги билан «Ўзбекбирлашув» аёлларни, айниқса қиз-жувонларни савдо-сотиқ, умумий овқатланиш соҳасидаги ўрта бўғин раҳбарлигига кўтариб қўйишга мутлақо етарли эътибор бермаётир.

Хотин-қизларни тарбиялаш ва энг қобилиятлиларини раҳбарлик ишларига дадил кўтариш ишини ҳар томонлама яхшилаш зарур.

Шуни айтиш кераккн, айрим партия комитетлари кадрларни танлашда баъзан шошма-шошарликка йўл қўядилар. Яхши тайёргарлиги бўлмаган ва ташаббуссиз ходимлар масъул лавозимларга кўтариб қўйилаётганлигини кўрсатувчи мисоллар бор. У ёки бу участкадаги ишни барбод қилган айрим кишилар бир раҳбарлик лавозимидан иккинчисига ўтказила беради. Шу жиҳатдан А. Мирзаев мисоли характерлидир. Бир вақтлар у икки совхозда ишни барбод этган эди. Шунга қарамай, Қишлоқ хўжалик министрлиги билан Сирдарё область партия комитети 1968 йилда уни 1-«Боёвут» совхозининг директори қилиб юбордилар. У раҳбарлик қилган даврда хўжалик катта зарар кўрди, пахта ҳосилдорлиги камайди. А. Мирзаевни ишдан олиб ташлашга тўғри келди. Унинг ўрнига яхши ташкилотчи С. Отахонов тайинланди. Икки йил мобайнида бу совхоз таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Бу совхозда пахтанинг ҳосилдорлиги икки баравар ошди, илгари фойда ўрнига зарар келтириб турган чорвачилик рентабел тармоққа айланиб, 250 минг сўмга яқин фойда берди. Бултур совхоз ҳаммаси бўлиб, тўрт миллион сўмга яқин соф даромад олди.

Айрим партия комитетлари кадрларни етарли равишда чуқур ўрганмаётирлар, уларга ҳамиша ҳам объектив баҳо бермаётирлар. Баъзан шундай ҳоллар бўладики, ходимни юқори кўтараётганларида уни мактаб, ижобий характеристика берадилар, вазифасидан бўшатилганида эса, фақат салбий характеристика берадилар. Аммо ҳаётда шундай бўлмаслигини ҳамма жуда яхши билади. Бас, шундай экан, бирор ўртоқни юқори лавозимга кўтараётганда унинг камчиликлари тўппа-тўғри айтиб қўяқолинса бўлмайдими? Шундай қилинганида унинг шу камчиликлардан қутулишига ёрдам берилган бўлур эди.

Бултур Камолхўжаевни Бекобод шаҳар ижроия комитетининг раислиги лавозимига кўтарилганида шундай бўлган эди. Орадан уч ой ўтмасданоқ, уни бу лавозимдан олиб ташлашга ва бундан олдин ишлаган жойида мансабини суиистеъмол қилганлиги — бинокорлик материалларини қонунсиз йўл билан сотиб олиб ишчи-кучларидан мана шундай фойдаланиб ўзига хашаматли катта уй қуриб олганлиги учун қаттиқ жазолашга тўғри келди.

Шундай ҳоллар ҳам бўладики, айрим раҳбарларнинг ўз улфатларини, ёру-дўстлари ва қариндошларини ўзлари хоҳлаганларича масъул вазифаларга тайинлаб қўйиш ва улардан ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида фойдаланиш учун бўлган уринишларининг олдини ўз вақтида олмаймиз.

Партия комитетлари принципсизликнинг, масъулиятсизликнинг заррача бўлса ҳам пайдо бўлишига кескин зарба беришлари, ўз мансабларидан фойдаланиш сингари фактларни қаттиқ қоралашлари, бу фактларга ўткир сиёсий баҳо беришлари лозим. Шу муносабат билан бир нарсани уқтириб ўтмоқчиман. Суиистеъмол қилинишига йўл қўйган кишиларнигина жавобгарликка тортиб қолмасдан, шу билан бирга ишни эплолмайдиган, айниқса нопок кишиларни танлаб олаётган раҳбарларга ҳам қаттиқ дашном бериш керак. Кадрларни танлаш ва тарбиялаш ишида одамлар билан ҳаммадан кўра яхшироқ боғланган ва уларни яхшироқ биладиган бошланғич партия ташкилотларига кўпроқ таяниш керак. Шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитети кадрлар билан ишлаш учун бошланғич партия ташкилотларининг масъулиятини ошириш зарурлигини таъкидламоқда. Бошланғич партия ташкилотлари кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашни ҳар доим назорат қилиб туришлари, бу масалаларни партия комитетларининг бюро мажлисларида, коммунистларнинг йиғилишларида тез-тез муҳокама қилишлари, кадрларга доир масалаларда принципиал, муросасиз йўл тутишлари мутлақо зарур.

Министрликларнинг ва идораларнинг партия ташкилотлари муҳим вазифаларни ҳал этишлари: партия билан ҳукумат директиваларини бажариш, совет қонунларига риоя қилиш борасида аппарат олиб бораётган ишларни назорат қилиб туришлари, ходимларнинг конкрет иш участкаси учун масъулиятини оширишлари, қоғозбозлик ва мажлисбозлик билан, маҳаллийчилик ва ўз идорасининг манфаатларинигина кўзлаш ҳоллари билан кураш олиб боришлари, давлат интизомини мустаҳкамлашлари, бюрократизм ва сансалорликнинг пайини қирқишлари лозим.

Ўртоқлар! Л. И. Брежнев КПСС XXIV съездида бундай деган эди: «Бизнинг кадр танлаш соҳасидаги сиёсатимиз кекса кадрларга авайлаб муносабатда бўлиш, уларнинг тажрибаси ва билимидан тўла фойдаланиш билан бир қаторда ёш, истиқболли ходимларни пастдан юқорига кўтаришга қаратилгандир. Бу эса партия сиёсий йўлининг, унинг революцион традицияларининг давомийлиги учун мажбурий шартдир».

Биз фан ва техникани яхши эгаллаб олган, турғунликка, эскиликка ва қолоқликка қарши дадил курашаётган ёшларни раҳбарлик лавозимларига дангал кўтаравершимиз керак. Ёшларни пастдан юқорига кўтариш уларнинг қобилиятларини ва истеъдодларини янада камол топтиришга рағбатлантирувчи воситадир.

Шуни айтиб ўтиш керакки, баъзи жойларда ёшларга асоссиз равишда ишончсизлик билан қараш ҳоллари рўй бермоқда.

Баъзи министрлик ва идораларда ҳам шундай аҳвол борлиги кўриниб турибди. Бир қанча шаҳар ва район партия комитетларининг аппаратларида, айниқса Самарқанд, Фарғона областларидаги ҳамда Қорақалпоғистон АССР шаҳар ва район партия комитетларининг аппаратларида ёш ходимлар сони кейинги йилларда камайиб кетди.

Ёшларни пастдан юқорига кўтариш билан бир қаторда биз катта тажриба орттирган, бир неча ўн йиллардан бери коллективларга раҳбарлик қилиб келаётган кекса кадрларимизни юксак баҳоламоқдамиз. Бундай кадрлар янгиликни яхши ҳис қила оладилар, жадал ривожланиб бораётган турмушимиз билан баб-баравар қадам ташлай олдилар. Бундай кишиларни пенсия ёшига етиб қолганлиги учунгина раҳбарлик қилиш ҳуқуқидан маҳрум этиб қўйиш нотўғри бўлур эди. В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводига И. Ф. Муҳамедов йигирма йилдан кўпроқ вақтдан бери раҳбарлик қилиб келмоқда. Гарчи унинг ёши пенсияга чиқиш ёшидан ошиб кетган бўлса ҳам, лекин у жонкуярлик билан ишлашни давом эттирмоқда. У бошчилик қилаётган коллектив социалистик мусобақада олдинги ўринлардан бирини эгаллаб турибди.

Лекин бошқача ҳоллар ҳам бўлади. Ёш ошган сари куч камаяверади, хизмат бурчини бажариш тобора қийинроқ бўлиб қолаверади. Аммо енгилроқ ишга ўтиш таклиф қилинса, баъзи ўртоқлар хафа бўладилар. Ўз кучига танқид кўзи билан қараб баҳо бераётган ва кексайиб қолганликлари сабабли ёки саломатликлари тузук бўлмаганлиги сабабли бошқа енгилроқ ишга ўтиш ёки пенсияга чиқиш масаласини қўйиб, ўз ўринларини серғайрат ёш ходимларга бўшатиб бераётган раҳбарларни алоҳида ҳурматлаш лозим деб ўйлаймиз.

Шу билан бирга пенсия ёшига етмасдан анча олдиноқ «қартайиб» қолган, ҳаётдан орқада қолиб консерватизм йўлига тушиб олган, ишда тўғаноқ бўлиб қолаётган раҳбарлар ҳам бор. Бундай киши раҳбарлик ишини бажаришга қурби етмаса ундан бошқа ишда фойдаланиш учун бўлган имкониятлар оз эмас. Иш манфаатлари мана шуни талаб қилади. Кекса кадрларга ҳам, ёш кадрларга ҳам баҳо бераётганда асосий нарсага эътибор бериш — шу кадрларнинг ўз зиммаларига юклатилган вазифани қандай уддалаётганликларини кўриш керак.

Одамларга ишониш ва уларни ҳурматлаш билан бир қаторда принципиал, талабчан бўлиш ҳам керак. Бу принцип партиямизда тобора кўпроқ қарор топмоқда. Бундай муносабатда бўлиш кадрларимизни руҳлантираверади, уларнинг ўз қобилиятларини яхшироқ ишга солишларига, бор кучларини сарфлаб меҳнат қилишларига имкон беради. Ишонч, ҳурмат ва талабчанлик баб-баравар бўлиши керак — мана шуларнинг бирлиги ленинча иш услубининг энг муҳим белгисидир. Одамларни жипслаштириб, уларни мўлжалланган мақсадга эришишга сафарбар қила билиш, ишлаб чиқариш резервларини новаторларча дадил излаб топишни қўллаб-қувватлаш ва бунга бошчилик қила билиш, ҳар бир ходимнинг ўзига топширилган ишни бекаму кўст бажаришига эриша билиш мана шу ленинча иш услубининг амалдаги ифодаси бўлиши лозим.

«Ташсельмаш», «Ташкенткабель» заводларининг, Чкалов номидаги авиация заводининг, Бухоро пахта тозалаш заводининг, «Малик» совхозининг, Поп районидаги Ленин номли, Боғот районидаги Нариманов номли, Жиззах районидаги Москва номли, Беруний районидаги Орджоникидзе номли колхозларнинг ҳамда бошқа кўпгина корхоналар ва хўжаликларнинг меҳнат коллективлари ишлаб чиқаришда аъло кўрсаткичларга эришмоқдалар. Мана шу ва бошқа коллективларда яхши маънавий-сиёсий вазият мустаҳкам қарор топган ва қўллаб-қувватланмоқда.

Бироқ, одамларга беғамлик билан, бемеҳрлик билан муносабатда бўлинаётган, қўпол маъмуриятчилик қилинаётган корхоналар ва ташкилотлар ҳали ҳам бор. Бизнинг давримиз руҳига тўғри келмайдиган бундай ҳодисалар тобора камайиб бораётган бўлса ҳам аммо ҳали батамом йўқотилгани йўқ.

Тошкентдаги пассажир ва юк ташийдиган ишлаб чиқариш таксомотор бирлашмасида қўлланилаётган методлар коллективда аҳил бўлиб ишлаш вазиятини ярата билмасликнинг типик мисоли бўла олади. Бирлашма раҳбари М. С. Левин кўп ҳолларда ўз қарамоғидаги кишиларни жазолаш усулини қўлланиб келмоқда. Бу бирлашмада одамларни тарбиялаш ва ишонтириш кучига таянмасдан, буйруқ кучига кўпроқ таянаётганлиги учун айб партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг устига тушади.

Равшандирки, бундай аҳволга тоқат қилиб бўлмайди. Ҳар қандай лавозимдаги ходимга баҳо берганда унинг фақат ишлаш қобилиятини ва қийинчиликларни енга олишидаги маҳоратинигина назарда тутмасдан, аввало коллективда соғлом вазият ярата билиш қобилиятини назарда тутмоқ керак.

Партия, халқ масъулиятли лавозимларни ўзи ишониб топшириб қўйган ходимлар олдига юксак талаблар қўймоқда. Раҳбар ҳам мана шу ишончни қадрлаши, ўзининг бутун амалий фаолияти билан бу ишончни оқлаши лозим. У бошқаларга ўрнак бўлиши, камтар бўлиши, ўзига нисбатан, ўзининг шахсий ва ижтимоий ҳаётдаги хатти-ҳаракатига нисбатан қаттиқ талабчан бўлиши лозим. Л. И. Брежнев уқтириб айтганидек, «бизда раҳбарлик лавозимлари ҳеч кимга умрбод бериб қўйилмайди». Мадомики, раҳбарлардан баъзи бир кимсалар ўзларига билдирилган ишончни суиистеъмол қилар эканлар, заррача либерализм қилинишига йўл қўймай уларни қаттиқ жавобгарликка тортиш керак.

КПСС Марказий Комитети партия XXIV съездининг кўрсатмаларини изчиллик билан ривожлантира бориб, тажрибаларни чуқур ва атрофлича ўрганиш, анализ қилиш ва умумлаштириш натижасида кейинги вақтларда бир қанча муҳим қарорлар, чунончи: «Социалистик мусобақанинг ташкил этилишини янада яхшилаш тўғрисида», «Кадрларга иқтисодий билим бериш тўғрисида», «Череповец металлургия заводидаги раҳбар, инженер-техник ходимларнинг коллектив аъзоларига ғоявий-сиёсий тарбия беришда қатнашуви тўғрисида», «Минск трактор заводи партия ташкилотининг меҳнаткашлар коллективининг ишлаб чиқариш ва ижтимоий-сиёсий активлигини ошириш борасидаги иши тўғрисида» қарорлар қабул қилди.

Бу ҳужжатлар жуда катта умумпартиявий аҳамиятга эга, партия қурилиши практикасини бойитади, кадрлар билан ишлаш борасида ҳам янги талаблар қўяди.

КПСС Марказий Комитети хўжалик иши билан тарбиявий ишни узвий боғлаб олиб бориш зарурлигини таъкидламоқда. Бу социалистик жамиятнинг табиатидан келиб чиқаётган талабдир. Бизнинг шароитимизда раҳбар — бағри кенг, кўнгли тоза ва юксак маданиятли билимдон ўртоқдир, ўз билими соҳасида мутахассис ва кишн руҳининг инженеридир.

Лекин баъзи раҳбарлар ўзларини ҳамма нарсани биладиган киши деб ҳисоблайдилар, мутахассисларнинг, ўзлари билан ишлаётган ўртоқларнинг фикрларига қулоқ солмайдилар. Бу билан улар ўзлари хоҳ истасинлар, хоҳ истамасинлар ташаббускорлик ва ижодкорликни бўғиб қўядилар, омманинг активлигига тўғаноқ бўлиб қоладилар.

Навоий химия комбинатининг директори П. Е. Канун мана шундай киши бўлиб қолган эди. Шундай киши бўлиб қолган эди, дейишимнинг сабаби шуки, яқинда Бухоро область партия комитети уни ишдан озод қилди. У гердайиб кетган эди, ишчилар билан кам учрашарди, коллективнинг бошини қовуштира олмади. Кейинги вақтларда бу корхона халқ хўжалигига бир неча ўн минг тонналаб минерал ўғитларни кам берди. Бундай раҳбарларга В. И. Лениннинг: «агар коммунист иш боши қилиб тайинланган бўлса, унинг биринчи бурчи — буйруқбозликка берилиб кетмасликдан иборат бўлиши керак» деган кўрсатмасини эслатиб ўтиш лозим.

Хўжалик раҳбарлари иш услубини ва методларини такомиллаштира боришлари лозим. Улар коллективни самарли бошқариш учун керакли билимларни, кўникмаларни эгаллаб олишлари, социология, психология, педагогика асосларини яхши билиб олишлари керак, коллективда яхши вазият бўлишини таъминлашлари керак. Меҳнатнинг тобора ижодий меҳнатга айланишини ва ҳар бир ходимни энг кўп даражада мамнун қилишни таъминлайдиган шароит вужудга келтиришлари лозим. Коллективни бошқара билишнинг ўзи ҳам бир санъат. Раҳбар ўзининг ҳар бир ҳаракатига, буйруғига, фармойишига хўжалик жиҳатдан ҳам баҳо бериши, буларнинг тарбиявий оқибатлари тўғрисида ҳам бош қотириши лозим.

Партия раҳбарлари тўғрисида алоҳида гапириб ўтмоқчиман. Партиявий иш одамшунослик бўлиб, унинг соҳаси одамлар билан шуғулланишдан, уларнинг ақлидроки ва кўнглидаги гапни билишдан иборатдир. Шу сабабли энг муҳими шуки, ҳар бир партия ходими одамларни, уларнинг кайфиятини яхши била олиши, одамларни ишонтириш кучига эга бўлиши лозим. Бу фазилатлар тарбияланиб, вужудга келтирилиши, вояга етказилиши ва такомиллаштирилиши зарур.

Келажакка, мамлакатимизнинг эртанги кунига интилиш давримизнинг энг ажойиб нишоналаридан бири бўлиб қолди. КПСС XXIV съезди қарорларининг ҳар бир сатри, тўққизинчи беш йиллик планнинг ҳар бир боби новаторлик руҳи билан суғорилган.

Ходимларнинг янгиликни сезиш хислатига партия ҳар доим юксак баҳо бериб келди. Шу хислатга эга бўлиш ривожланишнинг истиқболини кўра билиш демакдир, пайдо бўлаётган вазифаларни ҳал этишнинг энг тўғри йўлини топа билиш демакдир. Ижтимоий ҳаётда ва ишлаб чиқаришда тез ва чуқур ўзгаришлар рўй бераётган ҳозирги вақтда бу хислат айниқса катта аҳамият касб этмоқда. Чинакам раҳбар шуки, у қимматли ташаббусларни дадил қўллаб-қувватлайберади, умри тугаган, олға боришга халақит бераётган эскиликка қарши курашиб қимматли ташаббусларга йўл очиб беради.

Бизнинг Ўзбекистонда бундай ходимлар оз эмас. Бундай раҳбарлар тобора кўпаймоқда. Улар ҳаёт билан баб-баравар қадам ташламоқдалар, прогрессив ташаббусларнинг ҳаммасини муттасил қўллаб-қувватлайдилар, ҳар доим ўқиб-ўрганмоқдалар. Улар раҳбарлик қилаётган корхоналарда, колхозлар ва совхозларда янги техника ва илғор технология, комплекс механизация ва автоматизация, меҳнатни ва бошқаришни илмий ташкил этиш қунт билан жорий қилинмоқда, ишлаб чиқариш резервларидан тўлиқроқ фойдаланилмоқда.

Кадрларда янгиликни сезишдан иборат қимматбаҳо фазилатни, истиқболни сезиш, ишга давлат нуқтаи назаридан қараш, иқтисодий ва социал-сиёсий ривожланишнинг янги марраларига ҳар доим интилиш фазилатларини тарбиялаб ривожлантираверйш, ҳар бир партия комитетининг, ҳар бир партия ташкилотининг бурчидир.

Коллектив бўлиб раҳбарлик қилишни топширилган иш учун шахсий масъулият сезиш билан бирга қўшиб олиб бориш кадрларни ўстириш ва тарбиялашнинг, бутун ишимизни тўғри ташкил этишнинг муҳим шартидир. Муайян ишнинг олиб борилиши учун муайян киши тўла-тўкис жавоб беради, деб В. И. Ленин айтиб қолдирган талабни ҳар доим эсда тутишимиз лозим.

Владимир Ильич ижрони текширишга катта аҳамият берар эди: «Одамларни текшириб туриш ва ишни ҳақиқатан ижро этилганлигини текшириб туриш керак — эндиликда бутун ишнинг, бутун сиёсатнинг моҳияти мана шунда, фақат мана шунда» деган эди Ленин. Лениннинг бу сўзлари ҳозирги кунда жуда актуал сўзлар бўлиб янграмоқда. Партия, давлат ва хўжалик аппаратининг ҳамма бўғинларида ижрони текширишни яхши йўлга қўйиш ҳозир жуда ҳам зарур!

Коллективчиликни янада ривожлантириш, кадрларнинг масъулиятини ошириш, ижрони текширишни такомиллаштириш борасида республика партия ташкилотида кўп иш қилинмоқда.

Бироқ, контрол қилиш аҳён-аҳёнда бўлаётганлиги ва мўлжалланган натижани бермаётганлиги сингари фактларга биз шу вақтгача ҳам дуч келмоқдамиз.

(Охири тўртинчи бетда).

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг охири

(Давоми. Боши 1, 2 ва 3-бетларда).

Ҳукумат гўшт-сут саноатини ривожлантириш тўғрисида кейинги йилларда бир қанча қарорлар қабул қилди. Бироқ республика Гўшт-сут саноати министрлиги шу қарорларни бажариш йўлида тегишли чоралар кўрмади, чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини оширишни ва хилини кўпайтиришни таъминламади. Савдо министрлиги ва республиканинг бошқа баъзи органлари ҳам ҳукумат қарорларини бажаришда интизомсизлик фактларига йўл қўймоқдалар.

Бир қанча область, шаҳар ва район ижроия комитетларида ижрони контрол қилиш ҳозирча яхши ташкил этилмаган.

Коммунистлар ўз бурчини, халқ олдида зиммасига олган шахсий масъулиятни англаганлиги аввало шу нарсада ифодаланадики, улар план-топшириқларини ва социалистик мажбуриятларни ҳеч сўзсиз бажариш учун ҳар доим жон куйдириб ишлайдилар.

Республика янги беш йилликнинг биринчи йили халқ хўжалик планини муваффақиятли тугаллади. Бироқ, умуман яхши маълумотлар баъзи корхоналарнинг, қурилиш ташкилотларининг, колхозлар ва совхозларнинг коникарсиз ишлаётганлигини яширмаслиги керак. Саноат корхоналаридан 42 таси йиллик планни бажармади. Бу корхоналар 16 миллион сўмлик маҳсулотни кам реализация қилди. Бундай корхоналар орасида Тошкент ёғ-мой комбинати, Намангандаги шойи ва костюмбоп газламалар комбинати, Андижондаги трикотаж фабрикаси, Қўқондаги электр машинасозлик заводи сингари катта корхоналар бор. Корхоналардан бир қанчаси меҳнат унумдорлигини ошириш планини бажармади. Капитал маблағларни сарфлаш плани тўла бажарилмай қолди. Айрим хўжаликлар пахтадан ҳали ҳам паст ҳосил олмоқда, 58 колхоз ва 79 совхоз гектар бошига 20 центнерга етказиб ҳам ҳосил ололгани йўқ. Шулардан 11 колхоз ва 47 совхоз 16 центнерга етар-етмас ҳосил олди.

Кўриб турибсизки, айрим хўжаликлар яхши ишлаб ёмон ишлаётган хўжаликларнинг айбини ёпмоқда. Демак, халқ хўжалигида ҳали тўла равишда фойдаланилмаётган имкониятлар бор. Бундай аҳвол йилдан-йилга такрорланиб келмоқда. Баъзи раҳбарлар бундай аҳволга кўникиб қолган бўлсалар керак ва партия XXIV съездининг юксак талаблари нуқтаи назаридан қараганда бундай аҳволга тоқат қилиб бўлмаслигини улар тушунишни истамаётирлар деган таассурот туғилмоқда.

Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумида айтиб ўтганидек, шу нарсани назарда тутиш кераккки, тўққизинчи беш йиллик план ҳаммамиз бугун ва эрта аввалги кунларга қараганда яхшироқ ишлашимизни ҳисобга олиб тузилган. Хўжаликнинг турли бўғинларини бошқаришни такомиллаштириш натижасида келиб чиқадиган катта резервлардан самарали фойдаланиш бу планга асос қилиб олинган.

Бинобарин, экономикамизнинг интенсивлигини оширадиган омилларнинг ҳаммасига жиддий эътибор бериш зарур. Бунда аввало меҳнат унумдорлигини оширишни назарда тутиш керак, албатта. Тўққизинчи беш йилликда маҳсулот ишлаб чиқаришни умумий ўстиришнинг саноатда 82 процентини, қурилишда эса қурилиш-монтаж ишлари ҳажмини ўстиришнинг 95 процентини меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритиш мўлжаллаб қўйилган. Қишлоқ хўжалигида маҳсулот етиштиришни жамики кўпайтирилиши меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритилиши лозим.

Меҳнат унумдорлигини ошириш топшириғини бажариш корхоналар, бирлашмалар ва министрликлар фаолиятига баҳо беришнинг жуда муҳим мезони қилиб олиш керак. Раҳбар кадрларнинг ишига баҳо беришда ҳам мана шу нуқтаи назардан қарамоқ керак.

Биз шуни назарда тутишимиз лозимки, хўжалик механизми чуқур илмий асосда раҳбарлик қилинишини талаб этади. Агар бу механизм аниқ ишлаб турса иш ҳам яхши бораверади, одамлар завқ-шавқ билан, ташаббускорлик билан меҳнат қилаверадилар. Аксинча механизмнинг биронта детали ишдан чиққудек бўлса, бир маромда бораётган иш ҳам издан чиқади.

Агар биз буни ишлаб чиқаришга таққослаб қарасак, шуни айтмоқ кераккки, бирор хўжалик бўғини самарасиз ишлай бошласа, бошқача қилиб айтганда бирор ишни тўлиқ бажармаса, бирон маҳсулотни камроқ берса, бутун хўжалик системаси ҳам издан чиқиб, кўпгина корхоналар иши бунинг натижасида оқсайдиган бўлиб қолади.

Министрликлар ва идоралар ҳар бир корхонанинг аниқ ишлашини, план-топшириқларини ҳеч сўзсиз бажаришини таъминлашлари, ишлаб чиқариш издан чиқиб қолганлигига нималар сабаб бўлаётганлигини синчиклаб текшириб чиқишлари, қолоқликка йўл қўймаслик учун ўз вақтида чора кўришлари лозим.

Партия комитетлари, Советларнинг ижроия комитетлари, министрликлар ва идоралар партия ва ҳукумат директиваларининг ижросини текширишни ҳар томонлама яхшилашлари, ҳар бир ходимнинг шахсан ўз зиммасидаги масъулиятни оширишлари зарур. Меҳнаткашларнинг хатлари ва аризаларини ўз вақтида ва объектив равишда кўриб чиқиш, иш билан келган кишиларни қабул қилишни яхшилаш керак.

КПСС XXIV съезди маъмурият фаолиятини контрол қилиш ҳуқуқидан фойдаланаётган бошланғич партия ташкилотларининг доирасини кенгайтирди. Уларнинг вазифаси шуки, ўзлари ишлаб турган ташкилотдаги ишнинг ўзига хос хусусиятини ҳисобга олиб, бу ҳуқуқдан моҳирлик билан самарали фойдаланишлари, ҳамма соҳаларда талабчанликни оширишлари, меҳнат коллективларининг ишини энг кўп даражада яхшилашга эришишлари лозим.

Большевистик танқид кадрларни тарбиялашда катта роль ўйнайди. Бундай танқид турғунликка йўл қўймайдиган, бепарволикка, хотиржамликка берилиб кетмасликка ёрдам берадиган, тез олға боришга йўл очиб берадиган таъсирчан воситадир. Танқид ва ўз-ўзини танқидга тўғри муносабатда бўлиш раҳбарнинг энг муҳим фазилатларидан бири. Раҳбарнинг партиявийлик даражаси, ғоявий етуклиги шу билан синалади. Раҳбарлар ўз фаолиятига танқид кўзи билан қараб баҳо бераётган, камчиликларни очиб ташлаб ўз вақтида тугатаётган жойларда иш ҳар доим яхши бораётганлигини ҳаётнинг ўзи яққол кўрсатиб турибди.

Бироқ, баъзи раҳбарларнинг танқидий мулоҳазаларга синчиклаб қулоқ солишга, бундай танқидга тўғри баҳо бериб, тегишли чоралар кўришга тоқатлари етишмай қолади, бундай танқидга диққат билан қулоқ солгилари келмайди. Лекин танқидга етарли баҳо бермаётган, уни назар-эътиборга олмаётган раҳбар ўзини шарманда қилиши турган гап.

Танқид ва ўзи-ўзини танқид кадрларни тўғри тарбиялашнинг синалган воситасидир. Хато қилаётган кишиларнигина танқид қилиб қолмасдан, шу билан бирга ишни яхшиламоқ учун барча имкониятлардан фойдаланмаётган, ташаббус кўрсатмаётган, пассив позицияда турган кишиларни ҳам танқид қилиш кераклиги ҳақида партия XXIV съезди берган кўрсатмани унутмаслик лозим.

Танқидга нотўғри муносабатда бўлиш фактлари афсуски ҳали ҳам учраб туради. Баъзан танқидий мулоҳазалар зарбага учрайди, босди-босди қилиб юборилади, бу билан танқидий мулоҳазаларнинг ўткирлиги ва таъсирчанлиги йўқолиб қолади. Танқидий мулоҳазаларни эшитиб аччиғланиш, ранжиш ҳоллари ҳам бор.

Танқид тўғрисида гапирганда баъзи ўртоқлар фақат раҳбарни танқид қилишни унинг сезгирлигини, танқидга тўғри муносабатда бўлишини назарда тутадилар. Шу нарсага эътиборни жалб қилмоқчимизки, танқид ва ўз-ўзини танқид ҳар бир меҳнаткашнинг меҳнатга муносабати учун ва коммунистик ахлоқ нормаларига риоя қилиши учун бўлган масъулиятини ошириш воситаси бўлиши лозим. Янги одам коллектив меҳнатда камол топади. Совет кишилари фақат ўзаро талабчанлик шароитида, ютуқ ва камчиликларни коллектив бўлиб анализ қилиш жараёнидагина коммунистик жамият кишисига хос бўлган сифат ва хислатларга эга бўлиб қоладилар. Тўппа-тўғри ва очиқдан-очиқ сўзга чиқиб, ҳалол танқид ва ўз-ўзини танқид қилиш ишни яхшилашга, кадрларни тарбиялашга ёрдам беради.

Бизда танқидга кўпроқ эътибор берилишидан ўз манфаати йўлида фойдаланаётган инсофсиз одамлар афсуски ҳали ҳам учраб туради. Баъзи бир кимсалар ўзларини қўрқмайдиган ҳақиқатпараст қилиб кўрсатишга интилиб, танқидбозликни асосий мақсад қилиб олмоқдалар, ишдан четкада туриб, сигнал бериш билан шуғулланмоқдалар. Баъзан амалий иш устида гапириш ўрнига ҳақорат ва туҳмат қилиш, обивателларча гап сотиш билан шуғулланадилар. Баъзан шундай ҳам бўлади: шундай кишилар борки, улар бирор вазифада ишлаб турганида ҳеч бир камчиликни кўрмайди-ю, аммо ёмон ишлаганлиги учун вазифасидан озод қилиниши билан дарров «кўзи очилиб қолади». Шундан сўнг улар раҳбарнинг ҳатти-ҳаракати ёмон деб, ҳаммаёққа арпза ёзаберадилар, жангдан кейин пайдо бўлиб қолган «қаҳрамон»га айланиб кетадилар. Буни асло большевистик танқид деб бўлмайди, албатта.

Бизга одамларнинг ўз камчиликлари ва нуксонларидан қутилишларига ёрдам берадиган танқид керак, иш манфаатларини кўзлайдиган, конкрет шахсларнинг аниқ камчиликларини кўрсатиб бериб, объектив равишда қилинадиган танқид керак. Принципиал ва ишчанликка асосланиб танқид қилиш, майда-чуйда хусуматлар ва аламзадаликдан холи бўлган танқид керак. Ҳар доим мана шу ленинча принципга амал қилишимиз лозим. Чинакам танқид коммунистик аҳлоқни қарор топтиришга, Л. И. Брежневнинг XXIV съезддаги докладида айтиб ўтилганидек, коммунистик аҳлоққа бутунлай зид бўлган туҳматчилик, анонимкалар ёзиш билан кескин кураш олиб боришга ёрдамлашуви лозим. Бундай ҳоллар билан кескин кураш олиб бориш, ашаддий туҳматчиларни ва анонимчиларни жавобгарликка тортиш керак.

Фақат танқид қилиш билангина чекланиб қолмай, биргалашиб ва бир ёқадан бош чиқариб ишни йўлга қўйишнинг аҳамияти ҳам катта. Камчиликларни бошқалар тузатиб беришини кутиб ўтириш — бунга менинг даҳлим йўқ, бу тўғрида бошқалар бош қотиравер-син, дейдиган обивателлар тактикасидир. Танқидни ҳар томонлама ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш, шу асосда коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг активлигини ошириш зарур.

Ўртоқлар! Коммунистик партия, унинг Марказий Комитети кадрларнинг ғоявий-назарий савиясини, ишчанлик малакасини ва иқтисодий билимини оширишга кўп эътибор бермоқда. Олий партия мактабида, республикалараро курсларда раҳбар партия ва совет ходимларини тайёрлаш савияси кейинги йилларда анча оширилди. Лекин мустақил ўқиш ва ишлаш кадрларни ўқитишнинг асосий методи бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. Барча кадрларимиз ҳаётдан орқада қолмаслик учун ҳар доим ўқишлари, ўзларининг ғоявий-назарий савияларини оширишлари, илғор фан ва практика муваффақиятларини эгаллашлари лозим.

Ҳар бир раҳбарнинг бурчи ва бевосита вазифаси шуки, у марксизм-ленинизм ғояларини оммага сингдириши, оммани чуқур коммунистик эътиқодли қилиб тарбиялаши лозим. Меҳнаткашлар билан тез-тез учрашиб туриш, уларни тўплаб лекциялар ўқиш ва сиёсий докладлар қилиш керак.

Кадрларни ғоявий тарбиялашда, уларнинг хилма-хил ва самарали фаолиятини ёритишда, шунингдек мақтанчоқлик, манманлик, бюрократизм, пассивлик кўринишлари билан кураш олиб боришда матбуот, радио, телевидение, адабиёт ва санъат ғоят катта роль ўйнайди.

Республиканинг ижодий ходимлари кейинги йилларда кўпгина янги, қизиқарли ва талантли асарлар яратдилар. Коммунистик тарбия ва қурилишнинг чинакам муҳим проблемаларига эътиборни жалб қилаётган асарлар пайдо бўлди.

Республиканинг оммавий ахборот органлари анчагина тажриба тўплади. Бу органлар ишдаги ижобий намуналарни ёрқин тарғиб қилмоқдалар ва шу билан бирга оммадан ажралиб қолган, худбинликка, кибрланишга берилиб кетган, баъзан эса партия ва давлат интизомини бузиш йўлига тушиб қолган одамларни қаттиқ танқид қилмоқдалар. Бу ишни муттасил кучайтира бериш зарур. Партия комитетлари эса матбуотнинг танқидий чиқишларига тўғри баҳо беришлари, шу чиқишлар юзасидан оператив чоралар кўришлари лозим.

Кадрларни бир-бирига зид бўлган икки қутб мисолида — яхши ва ёмон ишлар мисолида тарбиялаш ҳам катта аҳамиятга эга. Лаёқатли раҳбарлар ҳам баъзан ўз фаолиятларининг бирор босқичида у ёки бу хатоликка йўл қўядилар. Бундай ходимларга ўз вақтида ёрдам бериш, ўзлари йўл қўйган хатоларни тушиниб олишларига кўмаклашиш жуда ҳам зарур. Бу соҳада «Правда», «Известия» сингари марказий газеталаримизнинг сабоқ бўлишга арзийдиган тажрибалари кўп. Бу газеталар тойиб кетган ходимларга моҳирлик билан ўз вақтида ёрдам бериш намунасини кўрсатмоқда. Шу билан бирга уларнинг нуқсонларини кўрсатиб, бошқаларга таълим бермоқда.

Кадрларни тарбиялаш проблемасига тааллуқли ҳамма масалада матбуот, радио, ва телевидение, адабиёт ва санъат шунга асосланиб иш олиб бориши кераккки, ҳозирги кунда ижтимоий ҳаёт тобора кўпқиррали бўлиб қолмоқда, тобора хилма хил ишларда ўзини кўрсатмоқда. Ҳозирги кунда корхона директорлари ҳам, колхозларнинг раислари ҳам, ишчилар ҳам, колхозчилар ҳам ўз савияларининг кенглиги, ўзларининг маҳорат даражалари, жамики умумий ва махсус билимлари ҳамда ҳаётдаги активлик даражалари жиҳатидан ҳам кечаги раҳбарлар ва ишчиларга ўхшамайдилар.

Кадрларни ҳаёт ва турмушнинг янги, коммунистик нормалари руҳида тарбиялашга ҳар доим эътибор бериб туриш, миллий маҳдудлик, маҳаллийчилик, амалпарастлик сингари тоқат қилиб бўлмайдиган ўтмиш сарқитлари билан кескин кураш олиб бориш керак.

Ўртоқлар! Жаҳон майдонида капитализм кучлари билан социализм кучлари ўртасида бўлаётган кураш, турли ревизионистлар революцион таълимотни бузишга уринаётганлиги раҳбар кадрларимиздан ғоявий-назарий проблемаларга эътиборни янада кучайтиришни талаб қилади. Кадрларни ғоявий чиниқтириш партиямиз сафларининг жанговарлик қобилиятини оширишнинг, буржуа идеологиясига муросасиз бўлишнинг мутлақо зарур шартидир.

Мана шуларнинг ҳаммаси биздан марксизм-ленинизм ғояларини тағин ҳам ёрқинроқ ва чуқурроқ тарғиб қилишни, кадрларимизни ҳормай-толмай чиниқтиришни, уларнинг совет ватанпарварлиги, СССР халқлари дўстлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбиялашни талаб этади.

Бу йил ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, меҳнаткаш зиёлилар, бутун совет халқи Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тузилганлигининг 50 йиллигини тантанали нишонлайдилар.

Бу барча социалистик миллатлар ва элатларнинг катта байрами бўлади. Бу — ленинча миллий сиёсат ва социалистик интернационализм тантанасининг, халқлар дўстлигининг байрамидир. Бу тантанани муносиб нишонлашга тайёрланаётган барча совет халқлари ўз оғаси бўлган улуғ рус халқи, Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети ва жонажон Совет ҳукумати теварагида тағин ҳам маҳкам жипслашмоқдалар.

Совет Иттифоқи ўзининг чинакам баҳодирона кучи гуллаган бир пайтда мана шу ярим асрлик юбилей сари бормоқда. Совет Иттифоқи эндиликда бутун дунёда жаҳон социализмининг қалъаси, халқаро революцион, озодлик ҳаракатининг таянчи бўлиб турибди. Шу сабабли СССР ташкил топганлигининг 50 йиллиги фақат совет кишиларинингина байрами бўлиб қолмасдан, шу билан бирга бутун дунёда социал ва миллий озодлик бўлиши учун курашаётган кишиларнинг, барча тараққийпарвар ва демократик кучларнинг ҳам байрамидир.

Буюк байрамларни меҳнатда янги зафарлар билан нишонлаш совет халқининг яхши традицияси бўлиб қолди.

Биз беш йилликнинг иккинчи йилига қадам қўйдик. Партия ташкилотлари, меҳнаткашлар коллективлари бултур эришилган натижаларга таяниб, мавжуд резервларни топиб ишга солмоқдалар. Республика саноати, қурилиши, транспорти ва алоқа ходимлари партия-хўжалик активларининг йиғилишида 1972 йил планини муддатидан олдин бажаришга доир конкрет мажбуриятлар қабул қилинди. 6 мартда қишлоқ хўжалик меҳнатчиларининг қурултойи бўлади. Шу қурултойда уларнинг бу йил учун мўлжалланган мажбуриятлари муҳокама қилинади.

Пахта етиштиришни кескин кўпайтириш вазифаси олдимизда турибди. План топшириқларидан анча ошиқ бўлган янги марралар белгилаб қўйилди. Бу йил мамлакатга Қорақалпоғистон АССР ва Қашқадарё областининг ҳар қайсиси 350 минг тоннадан, Тошкент, Наманган ва Сурхондарё областининг ҳар қайсиси 400 минг тоннадан, Хоразм области 410 минг тонна, Бухоро области 450 минг тонна, Сирдарё ва Самарқанд областларининг ҳар қайсиси 500 минг тоннадан, Андижон ва Фарғона областларининг ҳар қайсиси 510 минг тоннадан пахта беришни мўлжаллаб қўйишган.

Дон ва озуқа экинлари ҳосилини, сабзавот, мева, полиз маҳсулотлари, узум етиштиришни кескин кўпайтириш ва шу асосда аҳоли таъминотини анча яхшилаш вазифаси ҳам олдимизда турибди.

1972 йил чорвачиликда катта бурилиш ясаш, чорва молларнинг ҳамма турларини кўпайтириш, чорва маҳсулдорлигини ошириш, гўшт, сут, тухум ва балиқ етиштиришни кўпайтириш йили бўлиши лозим.

Барча партия, Совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари олинган мажбуриятларни ҳеч сўзсиз бажаришга диққат-эътиборни жалб қилишлари, моҳирона сиёсий ва ташкилотчилик ишларини олиб бориш билан бу мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлашлари мутлақо зарур.

* * *

Ўртоқлар! Кадрлар — партия ва давлат раҳбарлигининг ҳал қилувчи кучи. Олдимизда турган катта ва масъулиятли вазифаларни муваффақиятли ҳал қилиш кадрларнинг тайёргарлик даражасига, уларнинг чиниқиши ва етуклиги қай даражада бўлишига, кадрларнинг оммага бошчилик ва етакчилик қилиш маҳоратига тўла равишда боғлиқ.

Шу сабабли кадрлар билан ишлаш республика партия ташкилотининг бутун фаолиятида бундан буён ҳам энг асосий, энг муҳим позиция бўлиб қолади, унинг биринчи даражали ва кундалик иши бўлиб қолаверади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар ва район партия комитетлари кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашнинг ленинча принципларига оғишмай риоя қилишлари лозим.

Биз мамнуният билан шуни қайд қиламизки, партия сиёсатини амалга ошириш учун курашнинг ҳамма босқичларида бизнинг кадрларимиз ўз зиммаларидаги вазифаларни юксак даражада бажариб келдилар, ўзларига кўрсатилган ишончни оқлаб келдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қатъий ишонч билдириб шуни айтадики, республика ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, зиёлилари, барча кадрлари бундан буён ҳам коммунизм ишига садоқат билан хизмат қилаверадилар, КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини, коммунистик қурилишнинг партия белгилаб берган улуғвор программасини амалга оширишга ўзларининг бутун кучлари, билимлари ва тажрибаларини сарфлайдилар. (Қарсаклар).

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ГРЕЦИЯ ВА АҚШ ҲУКУМАТЛАРИГА БАЁНОТИ

Греция территориясида АҚШ 6-флоти кемалари учун базалар қуриш мўлжалланаётганлиги муносабати билан яқинда СССРнинг Афинадаги ҳамда Вашингтондаги элчилари Совет ҳукуматининг топширувига биноан Греция ва АҚШ ҳукуматларига баёнот бердилар.

Бундай базаларнинг қурилиши Болқонда ва Ўрта Ер денгиз районида вазиятни жиддий мураккаблаштириши ҳамда Европада тинчликни мустаҳкамлаш ва кескинликни камайтириш манфаатларига хилоф хатарли қадам эканлигига Греция ҳукуматининг эътибори жалб қилинди. Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Прага Декларациясини имзолаган бошқа мамлакатлар сингари Совет Иттифоқи ҳам Европа китъасида яхши қўшничилик муносабатлари ва тинч ҳамкорлик принципларини изчиллик билан амалга оширишни қатъий талаб этаётганлиги таъкидланди. Шу билан бирга Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар кескинликни саклаб қолишдан, Европадаги бир давлатни иккинчи давлатга қарама-қарши қилиб қўйишдан, Европа қитъасида воқеаларнинг ривожини кескинлашиш томон яна буриб юбориш мақсадида имкониятларни сақлаб қолишдан манфаатдор бўлган кучларнинг хатти-ҳаракатларидан ўз хавфсизлиги учун тегишли хулосалар чиқармай қололмайди. Америка ҳарбий денгиз базаларининг Греция территориясида жойлаштирилиши Европа қитъасида воқеаларнинг ривожини кескинлик сари буриб юборишга қаратилгандир.

АҚШ ҳукуматига берилган баёнотда, шунингдек, мазкур режанинг амалга оширилиши кейинги вақтларда Европада юз бераётган тенденцияларга хилоф бўлиб, бу қитъада кескинликни кучайтириш сари қўйилган қадам бўлур эди деб таъкидланади. АҚШнинг бундай ҳаракатлари, дейилади баёнотда, бунда эса гап Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар чегарасига бевосита яқин жойда АҚШнинг янги ҳарбий денгиз базаларини қуриш тўғрисида бораётир, ўз-ўзидан равшанки, СССР томонидан тегишинча жавобсиз қололмайди.

ПАРТИЯ ИШИ ТАЖРИБАСИ ЁЙИЛМОҚДА

Шу кунларда «Ўзбекистон» нашриётида «КПСС XXIV съезди қарорларини амалга оширамиз. Бошланғич партия ташкилоти секретарининг кутубхонаси» белгиси остидаги китобчалар босиб чиқарилди. КПСС XXIV съездининг қарорлари асосида бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини яхшилаш масалаларини муҳокама қилган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи пленумида мана шу туркумдаги китоблар ҳақида гапирилган эди.

Туркумда 23 та китобча бор. Китобнинг қарийб ҳамма авторлари бошланғич ташкилотларнинг раҳбарларидир. «Ташкенткабель» заводи партия комитетининг секретари Х. Н. Шагиев техника тараққиёти суръатларини тезлаштириш учун коммунистларнинг кураши тўғрисида ҳикоя қилади. Мўйноқ балиқ консерва комбинати партия комитетининг секретари Ш. Жумамуродов партия ишини перспектив планлаштириш тажрибасини баҳам кўрган. Наманган область Задарё районидаги «Гулбоғ» совхози партия комитетининг секретари А. Алибоев ёзган китобча «Пахта териш машиналарига катта йўл берилсин» деб аталган. Шаҳрисабз районидаги Ленин номли колхоз партия ташкилоти секретари К. Қурбонов коммунистларни ғоявий-назарий чиниқтириш практикаси тўғрисида хабар беради. Бошқа китобчалар турли ташкилий ва сиёсий иш масалаларига бағишланган. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий иш бўлимининг мудири Г. М. Орловнинг «Бошланғич партия ташкилоти — партиянинг негизидир» деган китобчаси кутубхонани очиб беради.

Партия ташкилоти секретарининг кутубхонаси рус ва ўзбек тилларида кўп нусхада нашр қилинади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. Е. ТИМОХИНГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республика матбуотида кўп йил самарали ишлаганлиги учун «Строитель Ташкента» газетаси редакторининг ўринбосари Сергей Евдокимович ТИМОХИНга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил 15 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

З. Ф. РИБАККА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Матбуот органларида кўп йил ва самарали ишлаганлиги учун Сирдарё область «Сырдарьинская правда» газетасининг редактори Зиновий Фотиевич РИБАКка «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил 15 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Б. Н. РЕНЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Матбуотда кўп йил ва самарали ишлаганлиги учун Фарғона область «Ферганская правда» газетасининг редактори Борис Никонорович РЕНЕВга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. АБДАЛИН.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил 15 февраль.
Тошкент шаҳри.

Тошкентдаги трикотаж фабрикасининг илғор тўқувчиси Ўғилой Мирзааҳмедова смена ва ойлик топшириқларни бир ярим бараварга етказиб адо этмоқда. Пастдаги суратда: республикамиз пойтахтидаги асбобсозлик заводининг 12-цехи бошлиғи С. Неъматов (чапдан учинчи) цехнинг бир группа ишчилари билан. Бу цех коллективи ўтган йил планини муддатидан икки ҳафта олдин бажарган эди. Улар тўққизинчи беш йиллик иккинчи йили биринчи ойи планини ҳам ортиғи билан бажаришди. М. Нуриддинов ва А. Тўраев фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Фарғона область «Ферганская правда» газетаси қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири Кузьма Васильевич ТРУНИНни матбуотда кўп йил самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ҚЎШИҚ МУАЛЛИФИ — СЛЕСАРЬ

Фарғона тўқимачилик комбинати коллективининг бирон байрам кечаси «Тўқимачилар марши» қўшиғисиз ўтмайди. Қўшиқни корхонанинг йигирма саккиз яшар слесари Иван Тучков ёзган. Музика ва шеърият ҳавасманди, бадиий ҳаваскорлик қатнашчиси Иван Тучков шеъри, музикаси билан бир неча қўшиқ яратган. У комбинатнинг йигирувчиси синглиси Раиса билан шу қўшиқларни ўзи баянда жўр бўлиб концертларда ижро этмоқда.

Ҳозир слесарь И. Тучков СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигига бағишланган янги асар устида ишламоқда. Асар Фарғона комбинати кўп миллатли коллективининг дўстлигини куйлайди. (ЎзТАГ).

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Валентин Фёдорович Поповни СССРнинг Бангладеш Халқ Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — ТОШКЕНТ, 11.00 — Янгиликлар, 11.10 — **Кичик воқеалар** (бадиий фильм), 12.30 — МОСКВА, 17.55 — ТОШКЕНТ, 18.00 — Мультфильм, 18.10 — **Капитан Тенкеш** (бадиий фильмнинг 13-серияси), 18.35 — Фильм-концерт, 19.15 — Ахборот, 19.30 — Рассом ва давр. Ўзбекистон халқ рассоми **Раҳим Аҳмедов**, 19.50 — Музикали танаффус, 20.00 — **Ниқобсиз сионизм** (телефильм), 20.30 — Ахборот, 20.45 — Концерт, 21.45 — Миллионлар ленинча университети, 22.00 — «Вақт», 22.30 — **Мангулик элчилари** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 18.15 — МОСКВА, 18.20 — Янгиликлар, 18.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув, 19.00 — Концерт, 20.00 — Ёш ижрочилар. **Деҳқонбой Ҳусанов**, 20.30 — Бадиий фильм, 21.40 — Ёзувчи минбари, 22.00 — Телефильм.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 20.40 — Дўстлик маршрутлари бўйлаб, 21.10 — **Каховкалик артист** (бадиий фильм).

КИНО

Тош устида тош — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Ҳамроз (2 серия, ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Етти иқлим нарида — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Фронтдан қайтган солдат — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КЎКЧА», «МОСКВА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Рам ва Шам (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

25 камерадаги қиз — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).